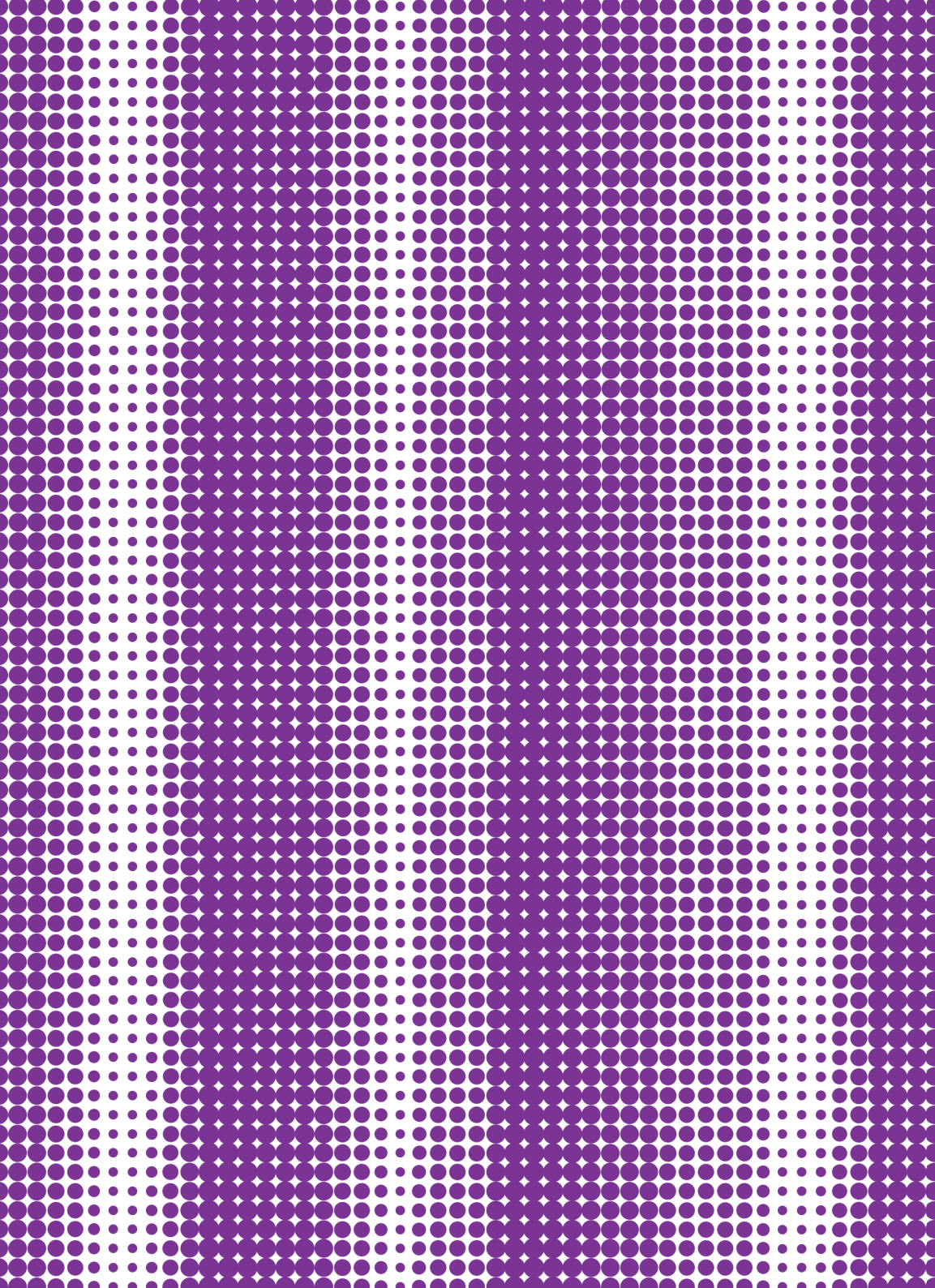

AMORS DIVERSES

AMORS DIVERSES

EXPOSICIÓ ORGANITZADA PER: Programa per al col·lectiu gai, lesbiana i transsexual. Secretaria de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania. Departament d'Acció Social i Ciutadania. Generalitat de Catalunya

Barcelona 2010

SEXUALITATS/P.6
HOMOFÒBIA, LESBOFÒBIA,
TRANSFÒBIA/P.16
VISIBILITAT/P.28
FAMÍLIES/P.40
REALITAT LGBT
A CATALUNYA/P.50
COLLECTIUS LGBT/P.56

SALUTACIONS

1. Salutacions

2. Salutacions

3. Salutacions

4. Salutacions

5. Salutacions

6. Salutacions

7. Salutacions

8. Salutacions

9. Salutacions

10. Salutacions

11. Salutacions

12. Salutacions

13. Salutacions

14. Salutacions

15. Salutacions

16. Salutacions

17. Salutacions

Amb aquesta exposició que ara presentem volem contribuir, des del Govern de la Generalitat de Catalunya, a la lluita contra l'homofòbia d'una manera visual i entenedora per a tothom. La història ens explica que sempre han existit persones homosexuals i transsexuals i que els comportaments de gènere delimitats i exigits actualment no sempre han estat els mateixos. Aquesta exposició pretén mostrar com l'evolució de la història ens ensenya una visió canviant i diversa del tracte que s'ha donat al llarg del temps a l'homosexualitat i a la transsexualitat, i posa de manifest que la diversitat de la conducta sexual humana forma part de la pròpia naturalesa humana.

Afortunadament, la transformació històrica occidental del concepte de família ha anat canviant, i amb el desenvolupament de l'estat del benestar hem viscut un procés d'individualització dels drets i deures que incrementen les possibilitats d'elecció dels estils i les formes de vida de cadascú d'una manera natural. A Catalunya, el nostre Estatut és una de les poques lleis al món que reconeix clarament els drets de les persones homosexuals i que reconeix l'homofòbia com un motiu de discriminació que cal eradicar. També les institucions europees, a través de la Resolució de 2007 del Parlament Europeu sobre l'homofòbia i del Tractat de Lisboa, reconeixen l'existència de la discriminació per raó d'orientació sexual i insten els estats membres a prendre les mesures adequades per lluitar contra aquesta discriminació.

Amb aquesta exposició mostrem, un cop més, el nostre compromís amb les persones gais, lesbianes, bisexuals i transsexuals. «Amors diversos» pretén contribuir a sensibilitzar la ciutadania respecte a la discriminació que encara avui pateixen aquestes persones i conscienciar la població que tots i totes podem contribuir a eradicar-la. Amb «Amors diversos» volem fer visibles les opcions sexuals existents, el seu origen, la seva evolució i la seva actualitat, per comprendre que la realitat de la nostra societat ha estat diversa des de sempre i per demostrar que l'afectivitat i la sexualitat són necessitats universals que es poden viure de moltes maneres.

Carme Capdevila

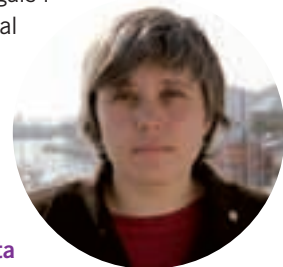
Consellera d'Acció Social i Ciutadania

Catalunya ha esdevingut en els darrers anys un referent en la lluita a favor dels drets de les persones LGBT i contra l'homofòbia. Des del Govern de la Generalitat de Catalunya ja fa temps que estem treballant transversalment per visibilitzar i sensibilitzar la ciutadania envers aquesta realitat, impulsant polítiques actives que portin a la igualtat real de drets i d'oportunitats de totes les persones LGBT. Aquesta constatació ha fet que ens situem al capdavant dels països europeus que treballen activament polítiques antidiscriminatòries. Tant és així que som el primer país del món que compta amb un Pla interdepartamental per a la no-discriminació de les persones homosexuals i transsexuals, i amb una unitat específica al Govern, el Programa per al col·lectiu gai, lesbiana i transsexual, que treballa per l'impuls d'aquestes polítiques.

El nostre compromís, però, va més enllà, i es fa ressò de la greu situació que viuen encara avui moltes persones gais, lesbianes, bisexuals i transsexuals a molts indrets del món. El darrer informe de l'ILGA (International Lesbian and Gay Association) ens revela que avui encara hi ha set estats del món on ser homosexual és condemnat amb la pena de mort i una vuitantena on el càstig és la presó, en alguns d'ells de per vida. Els Principis de Yogyakarta, principis sobre legislació internacional de drets humans amb relació a l'orientació sexual i la identitat de gènere, encara són incomplets a massa estats del món, i aquest fet no ens pot deixar amb els braços plegats. Per això, des de la nostra modesta posició, reivindicuem la defensa dels drets fonamentals i la dignitat de les persones més enllà de les fronteres. La manifestació de l'orientació sexual i la identitat de gènere s'ha de poder fer lliurement, sense els estereotips imposats i cal estendre noves maneres de comprendre i viure les relacions d'intimitat, familiars i de parentiu d'acord amb el que la història ens diu que sempre ha existit.

Amb aquesta exposició mostrem la realitat de les lesbianes, els gais i les persones bisexuals i transsexuals a casa nostra, però també al món, i pretenem sensibilitzar la ciutadania envers la discriminació que, amb diferents graus, encara viuen avui dones i homes per tenir, senzillament, una orientació afectiva i sexual diferent de la tradicionalment establerta per la societat patriarcal.

Carme Porta

Secretària de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania

Amb l'exposició «Amors diversos» posem a l'abast de tota la població una important eina per conèixer i reflexionar sobre la realitat LGBT a Catalunya i al món i sobre els diferents col·lectius que la formen. La visibilitat i la sensibilització sobre la realitat de les persones gais, lesbianes, bisexuals i transsexuals és un dels factors clau per aconseguir la igualtat real d'aquest col·lectiu i per acabar amb les discriminacions que encara avui existeixen.

L'exposició, a través dels sis blocs que ens ofereix, permet als visitants viatjar a través de les sexualitats, l'homofòbia, la visibilitat, les famílies, la realitat catalana i els col·lectius LGBT d'una manera didàctica i entenedora, capaç d'aconseguir que les espectadores i els espectadors coneguin la realitat d'aquestes persones i la lluita que han hagut de protagonitzar per reclamar el respecte pels seus drets.

Les famílies homoparentals i les persones homosexuals i transsexuals són una realitat que cal conèixer perquè existeixen i formen part de la nostra societat, i per tant de les nostres vides. Malgrat la protecció i l'equiparació legal que hi ha avui a Catalunya envers les persones LGBT, encara no existeix la píndola contra l'homofòbia social. Només a través de la visibilització i la sensibilització aconseguirem fer comprendre a la ciutadania que tothom pot aportar el seu granet de sorra per eradicar aquesta homofòbia latent que encara trobem als carrers de casa nostra.

Per això és important que l'exposició sigui visitada també per escoles i instituts, per tal que infants i adolescents puguin treballar, des d'una vessant més didàctica, la riquesa que significa aquesta diversitat sexual i afectiva. Però també és important que la visitin estudiants d'universitat, casals de gent gran, professionals de la salut, de l'educació, dels serveis socials... En definitiva, totes les persones que formen aquesta societat, per tal de prendre consciència del respecte que mereixen totes les persones, també aquelles que se senten d'un sexe diferent a l'assignat en néixer o aquelles que estimen persones del mateix sexe.

Marta Molina

Responsable del Programa per al col·lectiu
gai, lesbiana i transsexual

**Tu no desis els somnis pels calaixos, no
deixis mai de combatre. Sigues el que
vulguis ser.** Maria-Mercè Marçal

SEXUALITATS

L'afectivitat i la sexualitat són necessitats universals que es poden viure de moltes maneres.

Els homes i les dones som lliures per sentir i desitjar tal com vulguem. No hi ha fronteres que condicionin aquesta vivència íntima i personal.

L'homosexualitat i l'heterosexualitat poden ser viscudes amb una gran varietat d'estils de vida, lluny de formar grups homogenis.
(Antoni Martin)

LA SEXUALITAT HUMANA
ÉS DIVERSA

Existeix una capacitat bàsica de tota persona per l'homosexualitat i per l'heterosexualitat.
(Antoni Mirabet)

ESTUDI KINSEY (1948)

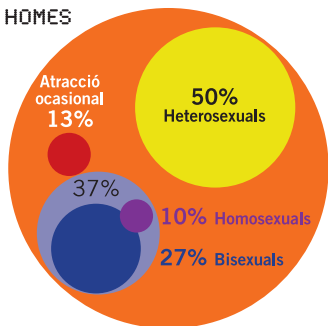
Per **primera vegada** a la història, un **estudi científic** posa clarament de manifest la **diversitat de la conducta sexual humana**.

Aldred Kinsey, biòleg i sociòleg nord-americà, va fer un informe científic el 1948 sobre sexualitat per encàrrec de la Fundació Rockefeller i de la Universitat de Louisiana. Aquest estudi es basava una **enquesta** realitzada a **17.000 persones** a través de la qual es recollia el testimoni d'experiències sexuals i d'atraccions psíquiques cap a persones del mateix sexe o del sexe contrari.

Les aportacions fonamentals d'aquest estudi van ser dues:

1. En la conducta sexual humana hi ha un **continu hetero-homosexual**, és a dir, les categories heterosexual i homosexual no sempre es donen per separat ni són incompatibles en un mateix individu.
2. Les dades sobre les conductes sexuals de la població recolzen el concepte de continu hetero-homosexual i mostren **uns percentatges de conductes i/o desitjos homosexuals i bisexuals molt elevats**, impensables i desconeguts fins aleshores.

Estudis posteriors a aquest treball, el **1979**, i una nova enquesta el **2000**, van ratificar els percentatges indicats (**Herrero Brasas**)

El professor **J.A. Herrero Brasas** i el doctor en Psicologia **Antoni Mirabet** fan a les seves respectives obres un resum ben significatiu de les dades de Kinsey: un **50% dels homes són exclusivament heterosexuals** i un **13% ha sentit una certa atracció eròtica ocasionalment vers individus del mateix sexe**.

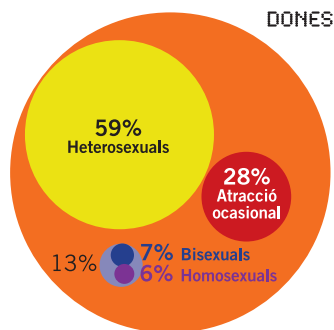
La resta, un **37%**, almenys ha tingut alguna experiència homosexual plena. D'aquests, el percentatge d'homes exclusivament o preferentment **homosexuals se situa en un 10%**.

El **27%** restant, doncs, **són només bisexuals** amb més o menys atracció cap a persones del mateix sexe en diferents graus sexoafectius.

El **1953** Kinsey i els seus col·laboradors realitzen un altre estudi sobre sexualitat, en aquest cas femenina, que apunta cap a menors percentatges respecte a la masculina.

El total de dones que ha tingut **experiències o desig homosexual** suma un **28%**, tot i que el de les que han tingut **alguna pràctica homosexual** és del **13%**. El percentatge de dones exclusivament o preferentment **homosexuals** se situa a l'entorn del **6%**, i la resta, un **7%**, són **bisexuals** amb més o menys relacions sexoafectives amb persones del mateix sexe.

Almenys un **37%** dels **homes** i un **13%** de les **dones** han tingut al llarg de la seva vida una o més d'una **experiència homosexual satisfactòria**

Un **10%** dels **homes** i un **6%** de les **dones** són preferentment o exclusivament **homosexuals**

Un **27%** dels **homes** i un **7%** de les **dones** mantenen relacions **bisexuals**

L'ESTUDI CIENTÍFIC DE L'HOMOSEXUALITAT I DE LA TRANSSEXUALITAT

Durant el **segle XIX**, la categorització mèdica de **l'homosexualitat com a malaltia** comença a desplaçar la categorització religiosa que la considerava un pecat. Per classificar la pràctica sense fer ús de l'epítet tradicional (sodomita), l'escriptor i traductor austrohongarès Karl Maria Benkert (pseudònim Kertbeny) **forja el 1869 el terme "homosexual"**.

En cercar les raons de l'homosexualitat, el món de la ciència i de la medicina proposen l'herència, les hormones, les anomalies genitals, les crisis infantils, la família inadequada, les relacions adolescents amb consemblants i els desordres mentals com a causes possibles, entre d'altres. Cap prova concloent demostra, tanmateix, que la causa de l'homosexualitat masculina o femenina sigui únicament un d'aquests factors i, d'altra banda, algunes d'aquestes causes són rebutjades per si soles.

La necessitat de cercar causes que expliquin l'homosexualitat és deguda a la necessitat d'explicar-nos el fet que **la mateixa persona, en moments diferents i amb parelles diferents, pot assolir el plaer sexual de manera homosexual o de manera heterosexual**. Un canvi de les condicions socials –per exemple, l'empresonament– pot causar un canvi en l'elecció de la parella sexual, i la sortida de la presó pot causar, o no, un altre canvi. Per combatre el comportament homosexual, hom ha utilitzat medicaments, electroxocs i psicoteràpia.

La tesi segons la qual **l'homosexualitat seria una variant sexual** (com ho és la castedat o la poligàmia) conegué un recolzament internacional considerable **els anys vint del segle passat**, arran dels treballs de l'Institut de Ciències Sexuals del Dr. Magnus Hirschfeld a Berlín.

El 1974 l'Associació Americana de Psiquiatria reconeix els estudis que demostren que no és possible associar cap aspecte físic ni cap personalitat particular a l'orientació sexual i, al mateix temps, **retira l'homosexualitat del seu catàleg de malalties**. L'**Organització Mundial de la Salut** va voler subscriure aquesta postura, però la manca de suport polític no va permetre que fos efectiva **fins al 1990**.

OBSERVACIONS ETOLÒGIQUES

El 1955, la 24a Conferència Etològica Internacional va declarar com a legítim camp d'investigació la diversitat sexual en el món animal. Les darreres observacions etològiques posen en relleu com els comportaments homosexual i bisexual entre animals són habituals. L'investigador Bruce Bagemihl ha demostrat que el comportament homosexual existeix, com a mínim, en prop de 1.500 espècies diferents, des de primats fins a paràsits intestinals, i està ben documentat per a unes 500 espècies (Bruce Bagemihl, 1999, i Max Harrold, 1999).

La ciutat d'Oslo va acollir el 2007 una exposició fotogràfica d'animals homosexuals i/o bisexuals, d'entre les 1.500 espècies documentades que porten a terme aquestes relacions. La mostra va ser un èxit. Algunes declaracions de les persones organitzadores explicaven: "El filòsof grec Aristòtil ja es va referir a casos de lesbianisme en un grup de hienes." L'organitzador de l'exposició, el biòleg noruec Geir Einar Ellefsen Soeli, deia: "Ens basem en una sèrie d'articles científics i en observacions que mostren que animals del mateix sexe copulen entre si. L'homosexualitat masculina i femenina en animals està més estesa del que es creu, tot i que és diferent de la de l'ésser humà. En l'ésser humà és un estat emocional."

MARC LEGAL I EVOLUCIÓ HISTÒRICA

La influència de la moral judeocristiana, la confusió dels conceptes "pecat" i "delicte" va culminar amb la inclusió del desig per les persones del mateix sexe a la llista de "perversions sexuals". D'aquesta manera, la Inquisició va perseguir les persones homosexuals.

En el decurs de la història de la humanitat les diverses civilitzacions han atorgat una visió canviant i diversa respecte del tracte a donar a l'homosexualitat.

Amb els visigots ja es va preveure la foguera com el càstig per a les persones homosexuals, o bé la castració o l'excomunió. La norma legal es va transmetre a les terres de Castella i així ho trobem també a textos de Navarra, Aragó i València. A Catalunya la pena proposada era la decapitació.

TRACTE JURÍDIC DE L'HOMOSEXUALITAT EN LA HISTÒRIA

EVOLUCIÓ DINS DE LA LEGISLACIÓ ESPANYOLA

Aquest panorama es va mantenir fins a l'any 1822. A partir de la promulgació del **primer Codi Penal** de l'Estat espanyol, **l'any 1822**, per influència del dret francès napoleònic, **desapareix** del nostre sistema jurídic **la criminalització de les relacions de les persones homosexuals** sempre que es tractés de relacions privades entre adults, a excepció del Codi de Justícia Militar.

Si ens centrem en la regulació dins del Codi Penal, aquesta tendència fou mantinguda des de la reforma iniciada el 1822 fins a les posteriors reformes dels anys 1848, 1850 i 1870. **Tot i així**, la visió negativa de l'homosexualitat no canvia realment i **es manté la repressió** sota altres figures jurídiques com ara **“el escándalo público”**.

La reforma del Codi Penal de **1928** de la dictadura del general Primo de Rivera **torna a sancionar les relacions entre persones del mateix sexe**. La reforma impulsada durant la Segona República **despenalitzava novament les pràctiques homosexuals en el Codi de 1932**.

Al nostre país durant molts anys l'homosexualitat i la transsexualitat femenina i masculina van ser considerades com a **pecat, malaltia o delictes**.

Sota la dictadura franquista **aquest rebuig es va seguir endurint**, fins al punt que moltes persones lesbianes, gais i transsexuals es van acabar **suïcidant** o es van **autoexiliar**. **Eren persones menyspreades** que podien ser **denunciades** a la policia, i la majoria portaven una **dolorosa doble vida clandestina**. En molts casos no s'autoacceptaven i queien en profundes depressions.

Les dues principals lleis contra l'homosexualitat i la transsexualitat van ser la de **“Vagos y Maleantes”** (1954) i la **“Ley de Peligrosidad y Rehabilitación Social”** (1970).

LLEI DE PERILLOSITAT I REHABILITACIÓ SOCIAL

La Llei de Perillositat i Rehabilitació Social, **creada l'any 1970**, va substituir la **“Ley de Vagos y Maleantes”**, que van fer que, des de l'any 1954, l'Estat considerés que les persones homosexuals i transsexuals eren individus perillosos. En un primer moment, **durant la vigència de la “Ley de Vagos y Maleantes”**, la perillositat es traduiria en l'**aplicació d'un “correctiu”** o càstig que fes que totes

les persones homosexuals, i aquelles que fossin citades per la llei dins de la llista de persones indesitjables, fessin que la seva conducta tornés a un camí de “correcció social”, per mitjà de multes, obligacions de no residir en determinats llocs o bé la reclusió en les anomenades “casas de templanza”, on es rebien tot tipus de vexacions o s’obligava a fer treballs forçats.

Amb la Llei de Perillositat i Rehabilitació Social (LPRS), els i les homosexuals ja no eren simplement persones desviades que mereixessin un càstig, sinó que eren **considerades malaltes** i, per tant, se les podia **obligar a seguir tractaments de rehabilitació** que fessin recobrar la ja esmentada “correcció social”.

D’aquesta manera, ja no s’internava lesbianes i gais amb una mera finalitat de càstig, sinó que l’internament obeïa a l’aplicació d’un teòric “tractament” terapèutic que havia de garantir la “curació” de la “malaltia”.

Es tractava, doncs, d’una mesura de seguretat i no d’una condemna en aplicació de lleis penals. Per aquest motiu, totes les persones que van ser internades en virtut de l’aplicació de la LPRS no van poder beneficiar-se de cap dels processos d’amnistia o d’indult que després de la mort del general Franco es van succeir entre 1975 i 1978. La persona afectada tampoc no es podia beneficiar de reduccions de penes per treball o per bona conducta ni tampoc de la llibertat condicional.

El 26 de desembre de 1978, tres dies abans d’entrar en vigor la Constitució, la LPRS va ser modificada i les persones homosexuals van ser **eliminades de la llista de persones perilloses** i necessitades de rehabilitació. Si bé la Constitució no havia entrat encara en vigor, **el seu efecte va ser immediat**.

LA LLUITA CONTRA LA REPRESSIÓ I PER LA IGUALTAT

L’esclat de la lluita de gais, lesbianes, transsexuals i bisexuals el 1969 a Nova York, que reclamaven la fi de la repressió policial i un canvi social on fossin acceptats, va alimentar les bases del **primer grup homosexual clandestí**, el MELH (Movimiento Español de Liberación Homosexual), que amb la mort del dictador Franco esdevingué el FAGC (Front d’Alliberament Gai de Catalunya).

El **primer objectiu** que es va marcar el moviment de gais, lesbianes i transsexuals va ser aconseguir la **derogació de la Llei de Perillositat Social**, aconseguir l’amnistia

total i posar fi a les detencions policials. Després de les primeres manifestacions, els canvis foren successius. A finals de 1978 l'homosexualitat va ser retirada de la Llei de Perillositat Social i el 1980 es va legalitzar el FAGC.

Durant els anys vuitanta apareix la primera parella gai a Vic que reclama poder-se casar, però el jutjat de Solsona els ho denega. Per contra, una mare acusada de ser lesbiana pel seu marit no perd finalment la custòdia de la seva filla. L'esclat de la pandèmia del VIH / la sida, juntament amb la lluita per la prevenció i la solidaritat amb les persones seropositives, precipita la reivindicació del reconeixement de les parelles de fet.

El 1989, es reclamen per primera vegada els drets de successió en una parella gai. Va ser aleshores quan es va fer famós l'eslògan "Estima com vulguis".

L'assassinat de la transsexual Sònia el 6 d'octubre de 1991 a mans d'un grup de joves amb estètica ultradretana al Parc de la Ciutadella va ser especialment dolorós per al col·lectiu LGBT de Barcelona. Finalment, els culpables van ser condemnats.

Els primers anys noranta van suposar fites importants pels drets de les persones LGBT (lesbianes, gais, bisexuals i transsexuals):

el 1992 hi van haver diverses sentències judicials que reconeixien les relacions de les parelles d'homes i dones com a "anàloga relació d'afectivitat, amb independència de l'orientació sexual";

el 1993 s'organitzà la campanya "Democràcia és igualtat", que va obtenir un important impacte social;

el 1994 la Llei d'Arrendaments Urbans reconeixia les parelles del mateix sexe. Després de l'exemple de Vitòria, un ajuntament rere l'altre a tot l'Estat va iniciar l'obertura de registres municipals de parelles de fet, i el Parlament de Catalunya es posicionava contra la discriminació de les persones homosexuals.

El 1995 el nou Codi Penal castigava com a agreujant en sis apartats diversos delictes realitzats amb ànim de discriminació per motius d'orientació sexual.

A mitjans dels 90 apareixia la reivindicació de les noves famílies formades per parelles del mateix sexe, i el 1998 el Parlament de Catalunya promulgà la Llei d'Unions Estables de Parella (LUEP), la primera d'aquestes característiques a tot l'Estat.

El 21 d'abril de 2005, el Parlament de Catalunya va introduir al Codi de família el **dret d'adopció per a parelles del mateix sexe**, i el **30 de juny** del mateix any el Congrés dels Diputats va reformar el Codi civil actual, que reconeix el **matrimoni homosexual**.

El nou Estatut de Catalunya, aprovat el 2006, diu:

Article 40.

PROTECCIÓ DE LES PERSONES I DE LES FAMÍLIES

Els poders públics han de promoure la igualtat de les diferents unions estables de parella, tenint en compte llurs característiques, amb independència de l'orientació sexual de llurs membres. La llei ha de regular aquestes unions i altres formes de convivència i llurs efectes.

Els poders públics han de promoure la igualtat de totes les persones amb independència de l'origen, la nacionalitat, el sexe, la raça, la religió, la condició social o l'orientació sexual, i també han de promoure l'eradicació del racisme, de l'antisemitisme, de la xenofòbia, de l'homofòbia i de qualsevol altra expressió que atempti contra la igualtat i la dignitat de les persones.

PRINCIPIS DE YOGYAKARTA

PRINCIPI 1

EL DRET AL GAUDI UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS

Tots els éssers humans neixen lliures i iguals en dignitat i drets. Els éssers humans de totes les orientacions sexuals i identitats de gènere tenen dret al ple gaudi de tots els drets humans.

A quién le importa lo que yo haga... Alaska

A 76 països l'homosexualitat és il·legal, i a la majoria d'aquests castiguen les relacions homosexuals amb penes de presó.

7 països apliquen la pena de mort: Iran, Mauritània, Iemen, Aràbia Saudita, Sudan i diverses províncies de Nigèria i Somàlia.

A 115 països l'homosexualitat és legal.

A 25 països hi ha lleis que reconeixen les unions civils de parelles del mateix sexe.

A 10 països existeix el dret de matrimoni: Bèlgica, Holanda, Estat espanyol, Mèxic DF, Noruega, Portugal, Suècia, Sud-àfrica, Canadà i a 6 estats dels EUA.

16 països permeten l'adopció conjunta a perelles del mateix sexe

HOMOFÒBIA LESBOFÒBIA TRANSFÒBIA

**Encara avui
hi ha molts països
que persegueixen
l'homosexualitat.
La pena de mort per
ser gai, lesbiana o
transsexual encara
és una realitat.**

HOMOFÒBIA, LESBOFÒBIA, TRANSFÒBIA

L'homofòbia, la lesbofòbia i la transfòbia pot instal·lar-se a través de la cultura en les persones gais, lesbianes, bisexuals o transsexuals, i pot produir sentiments de culpa i baixa autoestima. També pot provocar haver d'amagar-se, portar una doble vida i fins i tot el suïcidi en adolescents.

ONUSIDA ha denunciat reiteradament l'homofòbia com un obstacle per a la prevenció del VIH / la sida. Els gais seropositius viuen una doble discriminació. A molts països la manca de campanyes de prevenció contra aquesta malaltia per a homosexuals i transsexuals i l'absència de medicaments gratuïts impliquen un alt grau de mortalitat.

D'altra banda, les dones lesbianes també viuen una doble discriminació: com a dones i com a lesbianes. Aquesta doble discriminació parteix de la mateixa arrel: el patriarcat, el masclisme i la lesbofòbia. A més a més, l'errònia concepció de les dones com a éssers asexuals alimenta una lesbofòbia latent i que sovint es converteix en invisibilitat total de les dones lesbianes.

SITUACIÓ MUNDIAL

Amnistia Internacional i l'Associació Internacional de Lesbianes i Gais (ILGA) fan seguiment de la persecució que pateix aquest col·lectiu arreu del món i dels avenços en drets que es van produint. A l'Informe Anual del 2008 de l'ILGA, basat en les recerques sobre homofòbia d'estat realitzades per Daniel Ottosson, els cosecretaris generals, Rosanna Flamer Caldera i Phillipp Braun, declaren:

L'homosexualitat és una manifestació del desig eròtic i de l'amor, com ho és l'heterosexualitat. L'homofòbia és el rebuig a l'homosexualitat, l'hostilitat sistemàtica respecte de les persones homosexuals. Però encara que efectivament el component primordial de l'homofòbia és la repulsa sistemàtica, fins i tot l'odi, vers gais i lesbianes, no pot ser només reduïda a això. És una manifestació arbitrària que consisteix a assenyalar l'altre com a contrari, inferior o anormal.

(Daniel Borrillo)

“Amb aquesta publicació, l'ILGA, una federació mundial que agrupa més de 670 associacions de lesbianes, gais, bisexuals i persones trans i intersexuals de més de 110 països de tot el planeta, espera cridar l'atenció sobre aquesta realitat que roman desconeguda per a la immensa majoria de la població. Encara que molts dels 80 països que castiguen l'homosexualitat i la transsexualitat no apliquen sistemàticament aquestes lleis adverses, la seva sola existència reforça una cultura en la qual una part significativa de la ciutadania li cal amagar-se de la resta de la població per por. Una cultura on l'Estat justifica l'odi i la violència i que reforça la invisibilitat i la negació de qui són realment les persones LGBT.”

L'ILGA recolza els **Principis de Yogyakarta**, signats per nombroses entitats, persones expertes i personalitats diverses. Entre aquests principis destaca el segon, que demana als estats “la **derogació de totes les disposicions penals i d'una altra índole jurídica que prohibeixen, o que de fet són utilitzades per prohibir l'activitat sexual consensuada** entre persones del mateix sexe per damunt de l'edat legal de consentiment i per assegurar que s'aplica la mateixa edat de consentiment tant per a les relacions entre persones del mateix sexe i de sexes diferents.”

L'autor de l'*Informe sobre l'homofòbia d'Estat*, Daniel Ottosson, indica avenços recents com la despenalització de l'homosexualitat a Costa Rica, a Guinea-Bissau, al Nepal o a Panamà. Per contra, indica un fet fruit de la invisibilitat que provoca el masclisme damunt de les dones lesbianes, on a molts països són ignorades per les lleis que castiguen les relacions sexuals entre homes. Ottosson també denuncia el fet que a Gàmbia, l'any 2005, les relacions entre dones van ser penalitzades.

Nombre de països on les relacions homosexuals consentides són legals: **115**

Apliquen pena de mort: Iran, Mauritània, Iemen, Aràbia Saudita, Sudan i diverses províncies de Nigèria i Somàlia.

Països on els crims basats en l'orientació sexual són considerats com a agreujant: **17**, però només a 3 (EUA, Regne Unit i Uruguai) apliquen el mateix agreujant per als crims basats en la identitat de gènere.

Nombre de països que prohibeixen la discriminació a la feina basada en l'orientació sexual: **49**

Nombre de països que prohibeixen la discriminació a la feina basada en la identitat de gènere: **21**

Països amb lleis de parelles de fet o pactes d'unió civil amb molts o els mateixos drets que el matrimoni: **12**. A 13 països més hi ha reconeixements parcials de drets a les parelles del mateix sexe.

Països que permeten l'adopció conjunta de menors per parelles del mateix sexe: **14**. A més a més, l'adopció per part d'un/a segon/a pregenitor/a en les parelles del mateix sexe també és legal a Finlàndia, Alemanya, Tasmània (a Austràlia), i Alberta (al Canadà).

Països amb lleis específiques en matèria de reconeixement de gènere després d'un tractament de reassignació de gènere: **18**.

Països on un convicte pot ser sotmès a pena de mort per haver mantingut relacions homosexuals consentides amb un altre adult: **Iran, Mauritània, Iemen, Aràbia Saudita, Sudan i diverses províncies de Nigèria i Somàlia.**

LEGALITAT I HOMOFÒBIA

El fet que les relacions homosexuals siguin legals a un país no és cap garantia contra l'homofòbia social.

A Sud-àfrica encara roman també l'homofòbia, malgrat ser dels primers països a reconèixer el matrimoni entre parelles del mateix sexe, i a més a més fer-ho a la mateixa la Constitució. El moviment LGBT va recolzar des de bon principi la lluita contra l'apartheid i això li va fer guanyar simpatia en un país on hi ha un mosaic de religions i cap de prou hegemònica per oposar-se a aquestes mesures adoptades directament pel Tribunal Constitucional. **Es tracta d'una excepció a tot el continent africà**, ja que a Àfrica, la majoria de països condemnen l'homosexualitat i la consideren una desviació fruit de la colonització blanca, aliena a la seva cultura.

Mèxic, tot i tenir reconegudes les societats de convivència per a parelles del mateix sexe i haver aprovat recentment el matrimoni entre persones del mateix sexe a la capital, i tot i disposar de clàusules contra l'homofòbia al Codi Penal de la capital, entre 1995 i 2003 les ONG van registrar pel cap baix **303 casos d'assassinats** (més de 288 homes i transsexuals i 15 dones). Es tracta de casos realitzats sovint **amb tortura prèvia i molta crueltat**. La immensa majoria dels autors resten en la impunitat.

El Brasil, que no penalitza les relacions homosexuals, és el país del món on es registren **més assassinats d'odi** contra gais, lesbianes i transsexuals.

DRET D'ASIL

El dret d'asil ha trigat a ser reconegut per a persones perseguides per raó d'orientació sexual o d'identitat de gènere. Evidentment, no existeix als 76 països on aquestes pràctiques són il·legals. **La Unió Europea ha aprovat fa poc una directiva sobre dret d'asil que recull l'orientació sexual**, i el **Congrés dels Diputats va aprovar l'any 2009 una nova Llei d'asil que inclou la discriminació per orientació sexual**.

Això no treu, però, que gais, lesbianes i transsexuals hagin d'emigrar d'aquells països on les lleis els persegueixen o pateixen una forta intolerància social cap a països que reconeixen els drets de les persones LGBT o, si més no, són més tolerants en aquest aspecte.

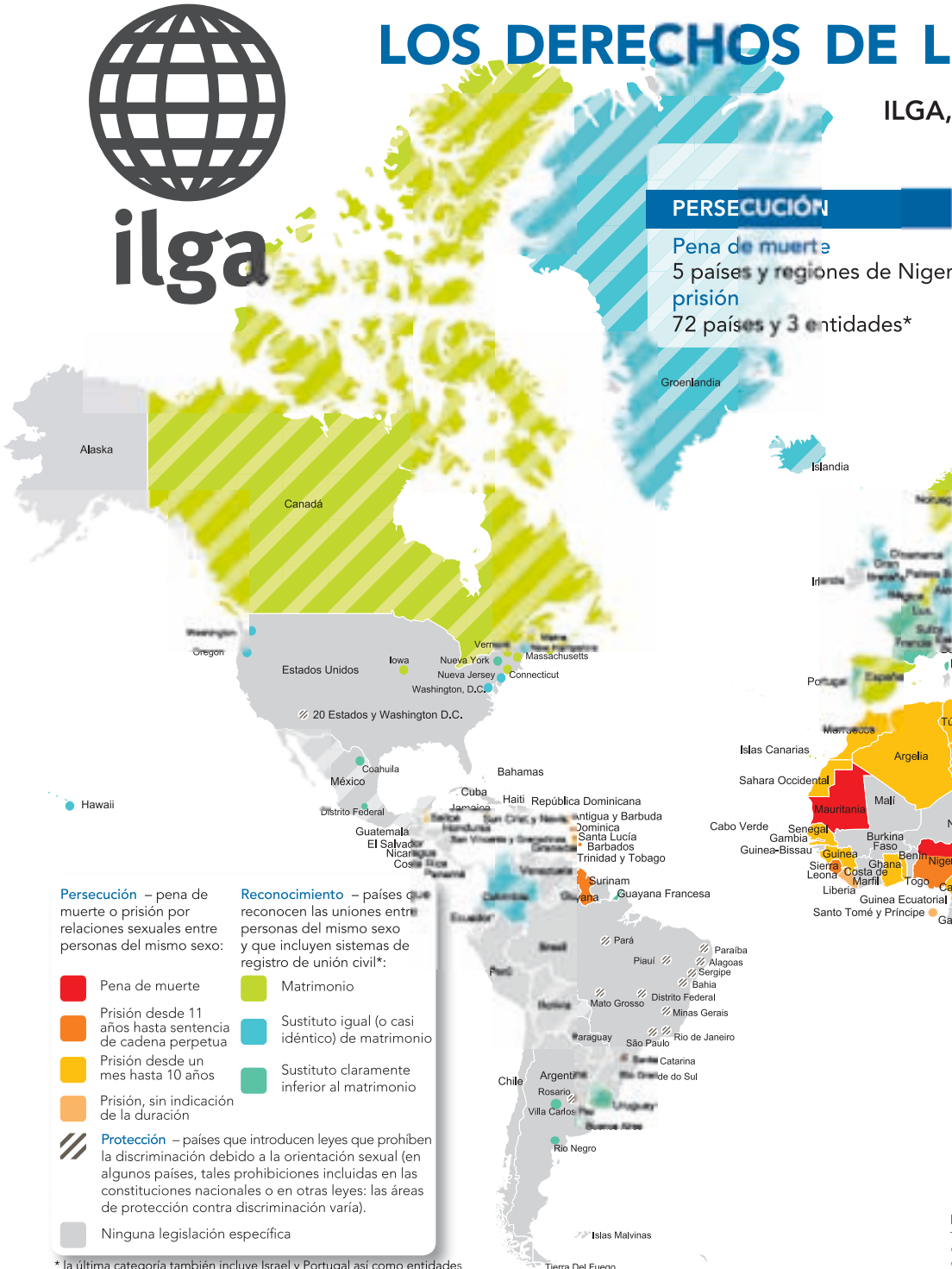
ilga

LOS DERECHOS DE L

ILGA,

PERSECUCIÓN

Penas de muerte
5 países y regiones de Nigeria
Prisión
72 países y 3 entidades*

Persecución – penas de muerte o prisión por relaciones sexuales entre personas del mismo sexo:

- Pena de muerte
- Prisión desde 11 años hasta sentencia de cadena perpetua
- Prisión desde un mes hasta 10 años
- Prisión, sin indicación de la duración

Reconocimiento – países que reconocen las uniones entre personas del mismo sexo y que incluyen sistemas de registro de unión civil*:

- Matrimonio
- Sustituto igual (o casi idéntico) de matrimonio
- Sustituto claramente inferior al matrimonio

Protección – países que introducen leyes que prohíben la discriminación debido a la orientación sexual (en algunos países, tales prohibiciones incluidas en las constituciones nacionales o en otras leyes: las áreas de protección contra discriminación varía).

■ Ninguna legislación específica

* la última categoría también incluye Israel y Portugal así como entidades de Australia que no tienen sistemas de registro de uniones

ESBIANAS Y GAYS EN EL MUNDO

Asociación Internacional de Lesbianas, Gays, Bisexuales, Trans e Intersex

MAYO 2009

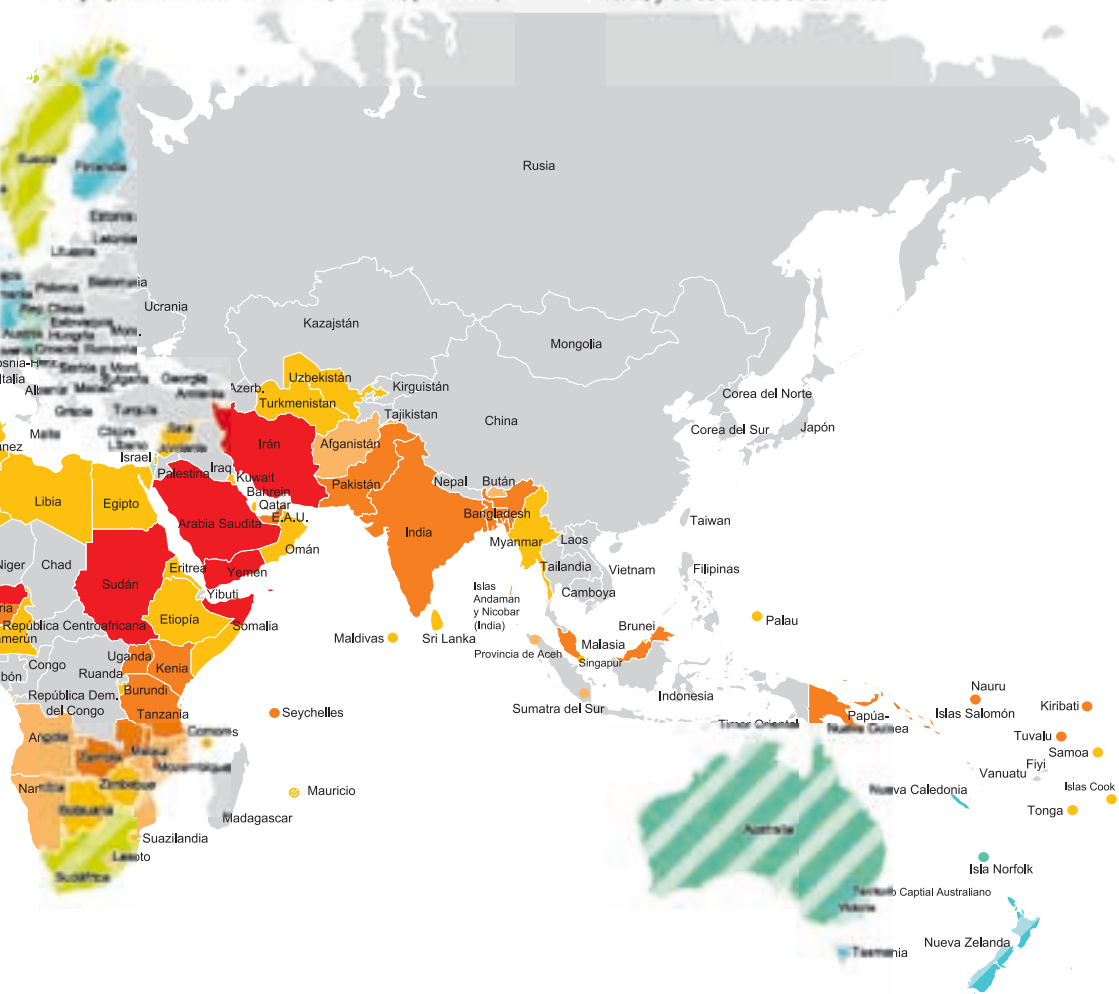
PROTECCIÓN

Leyes anti-discriminatorias
52 países y 38 entidades*

RECONOCIMIENTO

Reconocimiento de uniones del mismo sexo
23 países y 26 entidades*

*Incluye parte de una Federación, Estado, provincia, Distrito Federal, y otras unidades administrativas o territoriales

Estas leyes están enfocadas a lesbianas, gays y bisexuales y a actividades y relaciones entre personas del mismo sexo. En algunas ocasiones también se aplican a personas trans e intersex. La edición de este mapa (mayo 2009) ha sido coordinada por Rubén Alonso Sánchez y Stephen Barris (ILGA). Diseño: Laurence Colson y Christian Högl. Los datos mostrados en este mapa se basan en el Informe "Homofobia de Estado: un informe mundial de las leyes que prohíben las relaciones sexuales con consentimiento entre personas adultas 2009", un informe de ILGA elaborado por Daniel Ottosson (disponible en www.ilga.org en inglés, español, portugués y francés). ILGA agradece a los grupos que contribuyeron a la actualización de este año.

Nota: mapa cedit per ILGA.

LES INSTITUCIONS EUROPEES CONTRA L'HOMOFÒBIA

RESOLUCIÓ DEL PARLAMENT EUROPEU SOBRE L'HOMOFÒBIA (2007)

El Parlament Europeu va emetre el 26 d'abril de 2007 una nova Resolució en la qual es feia ressò de la situació social de l'homosexualitat a Europa i, en concret, de l'homofòbia dins l'àmbit dels estats membres de la Unió Europea i de la desigualtat que en alguns d'aquests estats tenen les parelles homosexuals. Aquesta Resolució insta expressament els estats de la Unió:

- que s'oposin a qualsevol discriminació fonamentada en l'orientació sexual de la persona;
- que es garanteixi un ús del llenguatge protector i no discriminatori;
- que s'intensifiquin les tasques educatives antidiscriminatòries;
- que la Comissió Europea vetlli pel control dels estats en aquestes matèries i prepari una directiva de protecció contra les conductes homòfobes que apliqui, si s'escau, mesures penals;
- que eliminin les desigualtats de les parelles homosexuals en qualsevol matèria; i cita especialment el dret de propietat, de successions, de pensions, d'arrendaments, de seguretat social, d'impostos, etc.

Es tracta de la **primera Resolució concreta i expressa** que es dedica des del Parlament Europeu a tractar directament **la discriminació per homofòbia**.

TRACTAT D'ÀMSTERDAM (1999).

INCLÒS AL VIGENT TRACTAT DE LISBOA (2009)

L'article 13 del Tractat d'Amsterdam va ser inclòs al Tractat de Niça del 2003 i després al vigent Tractat de Lisboa, ratificat pels 25 països membres de la Unió Europea, un per un, durant els darrers mesos del 2009 i principis del 2010.

ARTICLE 13:

(...) El Consell, per unanimitat, a proposta de la Comissió i prèvia consulta al Parlament Europeu, podrà adoptar accions adequades per lluitar contra la discriminació per motius de sexe, d'origen racial o ètnic, religió o conviccions, discapacitat, edat o orientació sexual.

D'aquesta manera, des del 1999, Europa reconeix l'existència de la discriminació per raó d'orientació sexual i insta els estats membres a prendre les mesures que consideri oportunes per lluitar contra aquesta discriminació.

LA CONSTITUCIÓ EUROPEA

La Constitució Europea recull els següents principis:

- a) La igualtat entre totes les persones, sigui quina sigui la seva orientació sexual, esdevé un valor, un objectiu i un dret constitucional.
- b) Totes les polítiques de la UE hauran de mirar d'incorporar elements de lluita contra la discriminació sexual.
- c) La Unió Europea podrà emetre lleis o lleis marc d'acció contra la discriminació per raó d'orientació sexual.

INCLUSIÓ DE L'HOMOFÒBIA AL CODI PENAL

El 24 de maig de 1995 va ser promulgat el primer Codi Penal de l'Estat espanyol aprovat íntegrament sota la vigència de la Constitució de 1978. Quedava derogat, així, el text de 1973, aprovat a les darreries del franquisme.

Aquest nou Codi Penal **introdueix** per primera vegada la formulació de quines possibles formes poden tenir les manifestacions discriminatòries a la societat, incloent-hi la **possible discriminació per motiu de l'orientació sexual** de la víctima. El fet de cometre un delicte per un motiu que comporti discriminació de la víctima implica que el tribunal que jutgi el delicte haurà d'aplicar amb més duresa la pena prevista pel delicte en si, en aplicació de l'anomenada **circumstància agreujant de responsabilitat**.

D'igual manera, tot i que el Codi Penal no ho expressi obertament, es considerarà també motiu agreujant de les penes la circumstància de parentiu, sempre que la víctima del delicte sigui parella (per tant, no és necessari que hi hagi matrimoni) de l'agressor/a.

Aquest Codi Penal també va preveure diverses figures que en si mateixes penaven determinats delictes que són en essència delictes de discriminació,

com els previstos en els delictes de discriminacions laborals. Així mateix, també va preveure els delictes de denegació discriminatòria de determinats serveis o prestacions, ja siguin públiques o privades.

Finalment, el Codi Penal del 95 també penalitza com a delicte els actes de provocació a l'odi, la violència i la discriminació contra associacions o grups per raó de la seva orientació sexual, així com les associacions o grups que tenen per objectiu promoure l'odi, la violència i la discriminació contra persones, grups o associacions per raó de la seva orientació sexual.

Tanmateix, la identitat gènere no està expressament contemplada com a motiu de discriminació.

CATALUNYA CONTRA L'HOMOFÒBIA

ESTATUT D'AUTONOMIA DE CATALUNYA (2006)

El nostre Estatut és una de les poques lleis al món del seu rang que reconeix clarament els drets de les persones homosexuals a contraure matrimoni i que reconeix l'homofòbia com un motiu de discriminació que cal eradicar:

ESTATUT D'AUTONOMIA DE CATALUNYA, (2006)

Article 40.7

“Els poders públics han de promoure la igualtat de les diferents unions estables de parella, tenint en compte llurs característiques, amb independència de l'orientació sexual de llurs membres. La llei ha de regular aquestes unions i altres formes de convivència i llurs efectes.”

ESTATUT D'AUTONOMIA DE CATALUNYA, (2006)

Article 40.8

“Els poders públics han de promoure la igualtat de totes les persones amb independència de l'origen, la nacionalitat, el sexe, la raça, la religió, la condició social o l'orientació sexual, i també han de promoure l'eradicació del racisme, de l'antisemitisme, de la xenofòbia, de l'homofòbia i de qualsevol altra expressió que atempti contra la igualtat i la dignitat de les persones.”

EL PROGRAMA PER AL COL·LECTIU GAI, LESBIÀ I TRANSSEXUAL DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

El 28 de juny del 2005, el Govern de Catalunya, conscient que calia posar fil a l'agulla en el reconeixement i la visibilitat de les persones LGBT, va crear el Programa per al col·lectiu gai, lesbià i transsexual, amb un clar compromís de treballar per assolir la plena equiparació de les persones homosexuals i transsexuals i evitar tota mena de discriminació legal o social.

El 2006, el Govern aprova el Pla Interdepartamental per a la no-discriminació de les persones homosexuals i transsexuals. Conscients de la transversalitat que requereixen unes polítiques actives efectives per al col·lectiu LGBT i per a la sensibilització de la ciutadania envers la realitat homosexual i transsexual, el Pla insta els diversos departaments del Govern a elaborar actuacions concretes i específiques per a l'assoliment de la igualtat del col·lectiu LGBT i per a la normalització social de la realitat homosexual i transsexual.

L'any 2007, el Govern crea, mitjançant un decret, el Consell Nacional de lesbianes, gais i homes i dones bisexuals i transsexuals, i s'estableix així un marc de participació ciutadana format per totes les entitats catalanes que treballen pels drets LGBT i que serà l'eina fonamental del Govern per interlocutar amb la societat civil i definir, conjuntament, les polítiques públiques LGBT que cal aplicar.

PRINCIPIS DE YOGYAKARTA

PRINCIPI 2

ELS DRETS A LA IGUALTAT I A LA NO-DISCRIMINACIÓ

Totes les persones tenen dret al gaudi de tots els drets humans, sense discriminació per motius d'orientació sexual o identitat de gènere. Totes les persones tenen dret a ser iguals davant la llei i tenen dret a igual protecció per part de la llei, sense cap de les discriminacions esmentades, tant si també hi està afectat el gaudi d'un altre dret humà com si no ho està.

Vull dir-te una cosa però em fa vergonya,

Safo, 137 (s. VII aC)

VISIBILITAT

L'amor silenciats
no existeix. Cal fer
visibles totes les opcions
sexuals per comprendre la
diversitat de la nostra societat.
És important mostrar
la sexoafectivitat per poder
**viure l'orientació
sexual de manera
lliure** i sense
pressions.

LESBIANA, TRÍBADA, INVERTIDA, TORTA, TORTILLERA, BOLLERA, CAMIONERA, DE L'ALTRA VORERA, DEL GREMI, DEL RAM DE L'AIGUA, DEL SÍNDICAT DE L'OPOSICIÓ, LI AGRADA EL PEIX, AMB PLOMA, GAL, EFEMINAT, DESVIAT, BARDAIX, BUJARRO, SODOMITA, PEDERASTA, URANISTA, ENCLAT, INVERTIT, BOJA, MARIETA, MARICÓ, SARASA, DONETA, PAPALLONA, AMB PLOMA, BISEXUAL, ANDROGEN, HERMAFRODITA, AMBISEXUAL, CAFÉ AMB LLET, PEIX I CARN, TOT TERRENY. TRANSSEXUAL, TRANS, TRANSSEXUALA, TRANSGENERE, TRANSHOMOSEXUAL, TRANSGAI, TRANSHETEROSEXUAL, TRAVELO, TRAVELONA, TRAVERO, TRAVERA, TRANSVESTIT, TRAVESTI. NOTA: Algunes d'aquestes denominacions són considerades ofensives

DEFINICIONS: HOMOSEXUAL

[c. 1925;
de homo- i sexual]
1 adj. **Que té lloc entre sexes iguals.** 2 adj. i m. i f. **Dit de l'individu que sent atracció sexual envers individus del mateix sexe.**
(Diccionari de l'Enciclopèdia Catalana)

El metge hongarès Benkert, que signava amb el pseudònim Karl-Maria Kertbeny, usà "homosexual" i "homosexualitat" (1868-1869) per primera vegada per reivindicar la despenalització de l'homosexualitat del Codi prussià.

L'homosexualitat és un sentiment sexual i afectiu entre persones del mateix sexe.

Un tret característic de l'homosexualitat masculina: la polaritat entre virilitat i efeminament. El despreci, l'odi en ocasions, dels que es complauen pensant-se masculins o virils cap als "efeminats" ha estat una de les grans estructures de divergència
(**Didier Eribon**, filòsof i historiador francès)

1 adj. i m. i f. **Que sent atracció sexual envers els individus del mateix sexe.**
2 adj. **Relatiu o pertanyent als homosexuals, propi dels homosexuals.** **Relacions, tendències homosexuals.**
(Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans)

L'homosexualitat es constitueix segon un estatut precís i funcional, i en fer-ho, defineixen els criteris de pertinença, les possibilitats d'integració, els límits, la legitimitat de la participació social, el grau de credibilitat de la paraula pública i les bases de les identitats articulables o inconcebibles per a tota una comunitat (**Ricardo Llamas**, sociòleg i assagista)

"Pot ser considerada com a homosexual una persona que durant la seva vida adulta manifesta una preferència per les persones del mateix sexe, és sexualment atreta per aquestes persones i manté habitualment, però no necessàriament, relacions sexuals amb una o més d'aquestes persones."
(**Judd Marmor**, psiquiatre. Va tenir una gran influència en la supressió de l'homosexualitat de la llista oficial de trastorns clínics de l'American Psychiatric Association)

LESBIANA

Lesbiana
f. **Dona
homosexual**
(Diccionari de l'Enciclopèdia
Catalana)

“A la pràctica, a les lesbianes no se'ns va aplicar la Llei de Perillositat Social. Però, si no existíem, com se'ns podia aplicar? En general, no se'ns va torturar, ni desterrar, ni empresonar. No vam patir la repressió física que, ben al contrari, sí que van patir els gais i les persones transsexuals. Però varem patir una repressió molt singular, molt específica: la negació de la nostra existència.”

(Empar Pineda, destacada activista feminista catalana, començà la seva activitat política a finals del franquisme)

El terme “lesbiana” apareix de manera diversa a través de moltes trajectòries discursives en i entre diferents comunitats (des de la biomedicina fins a la contracultura homosexual)

(Tamsin Wilton, professora de sexualitat humana a la universitat de Bristol i autora de nombrosos llibres, com ara *[Des]orientación sexual*)

Bollera adj.
/ f., desp. Lesbiana.
És un terme despectiu en boca d'heterosexuals, però les lesbianes el fan servir ocasionalment amb tota la intenció

(Félix Rodríguez, *Diccionario gay-lésbico*. Madrid: Gredos, 2008)

GAI

1 adj. m. i f.
Dit de l'homosexual, sobretot home, que es reconeix com a tal i que reivindica els seus drets.
2 m. i f. p. ext. **Homosexual.**
3 p. ext. **Moviment gai.**
Manifestació gai.

(Diccionari de l'Enciclopèdia Catalana)

Gai¹
1 m. **Home homosexual.**
2 adj. **Alliberament gai.**

(Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans)

Marica
(maricon, marieta): referit a l'home efeminat. Deriva del nom *Maria*. Curiosament, el terme sol ser despectiu entre heterosexuals, però entre gais es diu amb orgull i adquireix un to afectuós.

(Félix Rodríguez, *Diccionario gay-lésbico*. Madrid: Gredos, 2008)

BISEXUAL

Adj. /
n. Referit a la
persona que sent
atracció eròtica pels
dos sexes.

(Félix Rodríguez, *Diccionario
gay-lésbico*. Madrid: Gredos,
2008)

1 1 adj.

Hermafrodita

1 2 adj. **En bot., que té
estams i pistils. Flor
bisexual.**

2 adj. i m. i f. **Que sent
atracció sexual pels
individus d'ambdós sexes.**

(Diccionari de l'Institut
d'Estudis Catalans)

2 adj. i m. i
f. Dit de l'individu
que té tendències
sexuals tant
masculines com
femenines.

(Diccionari de l'Enciclopèdica
Catalana)

TRANSSEXUAL

IDENTITAT DE GÈNERE. TRANSSEXUALITAT

Quan parlem d'identitat de gènere, ens referim a la nostra com a homes o dones en societat. Aquesta identitat sol correspondre al sexe biològic, però no sempre és així, hi ha dones que van néixer amb un cos d'home (són dones transsexuals) i homes que van néixer amb un cos de dona (són homes transsexuals), independent de si decideixen sotmetre's a una operació de correcció genital o no. Per exemple, una dona transsexual és algú que ha nascut amb un cos i uns genitals d'home però és una dona i viu com a tal (la seva identitat de gènere és dona).

(Iñaki Tofiño (coord.), *Gent com tu? Adolescència i diversitat sexual*. Barcelona: Oxigen, 2004)

Adj. i m.
i f. **Que se sent
del sexe oposat
al que pertany
biològicament.**

(Diccionari de l'Institut
d'Estudis Catalans)

Adj. i m. i
f. 1 Dit de l'individu
que per les seves
característiques físiques,
anatòmiques, cromosòmiques,
gonadals i hormonals és d'un
determinat sexe, però té el
convenciment total i absolut de
pertànyer a l'oposat i que el
seu sexe aparent és un error
de la natura. (Diccionari de
l'Enciclopèdia Catalana)

INTERSEXUALITAT

Existeixen alguns
casos de persones que
tenen caràcters sexuals
d'ambdós sexes. Són poc
comuns, però formen part
de la diversitat biològica
de l'ésser humà. (Iñaki Tofiño

(coord.), *Gent com tu? Adolescència
i diversitat sexual*. Barcelona:
Oxigen, 2004)

TRANS

Paraula

que es refereix
a transsexuals,

transgènere i transvestits.

(Gerard Coll, Gemma Bustamante i Miquel
Missé, *Transitant per les fronteres del gènere*.

Barcelona: Generalitat de Catalunya,
Departament d'Acció Social i Ciutadania,
2009)

TRANSGÈNERE

Les persones transgènere són les que, tot i qüestionar el gènere que se'ls va assignar al naixement, no s'identifiquen amb l'etiqueta "transsexual" perquè no porten a terme una operació de reassignació sexual o bé perquè parteixen d'un qüestionament del sistema de gènere, resistint a sotmetre's a cap dels dos rols establerts.

(Coll, Bustamante, Missé, *op.cit.*, 2009)

TRANSVESTIT

En l'accepció original, recollida el 1910, es referia al que avui en dia es considera un transsexual (de fet, en països llatinoamericans encara s'usa en aquest sentit). Avui en dia, però, es considera que els transvestits, a diferència dels transsexuals, accepten el seu sexe i no tenen conflictes amb el seu cos ni amb els seus genitals però que els agrada o els excita adoptar l'altre rol de gènere ocasionalment.

(Coll, Bustamante, Missé, *op.cit.*, 2009)

'TRAUOLO'

És un terme despectiu i ofensiu per designar els transvestits i, per extensió, també els transsexuals i transgènere. De la mateixa manera que "bollera" o "marica" ha estat reapropiat per part de militants trans.

(Coll, Bustamante, Missé, *op.cit.*, 2009)

ELS PRECEDENTS DEL DIA DE L'ORGULL GAI O DIA DE L'ALLIBERAMENT LGBT

A Nova York, **als anys 60**, estava prohibit servir begudes alcohòliques a les dones i els homes homosexuals, el ball entre homes o el transvestisme, i les batudes de la policia als locals sospitosos de ser freqüentats per homosexuals eren habituals a tot el país. Qualsevol excusa era bona per justificar les detencions: tenir les mans agafades, fer petons, vestir amb roba considerada de l'altre gènere o, simplement, estar al bar en el moment en que entrava la policia. Posteriorment podien sortir publicats als diaris els noms de les persones identificades o detingudes.

L'any 1965, el republicà John Lindsay, va ser escollit alcalde de Nova York. El mateix any, **Dick Leitsch** va ser escollit president de la **Mattachine Society**, la primera organització a favor de les persones homosexuals dels Estats Units, amb seu a Nova York.

Leitsch va mantenir un **important activisme** a l'entorn d'aquest tipus de batudes, i fruit de la feina de la Mattachine Society, la política policial va anar sent més permissiva amb aquests locals. Les detencions gais i transsexuals a Nova York van disminuir notablement, i això va comportar que el nombre de bars gais creixés.

El 1969, Lindsay, fins aleshores alcalde de Nova York, va perdre les eleccions primàries, i va decidir realitzar una “neteja” als bars de la ciutat.

LA REVOLTA DE STONEWALL

El 28 de juny de 1969, la policia va fer una forta batuda a l'**Stonewall Inn**, un bar gai situat a Christopher Street, al cor del Greenwich Village, a Nova York.

A més a més, una setmana abans havia mort Judy Garland, cantant i actriu nord-americana que havia estat una important icona cultural i amb la qual s'identificava gran part de la comunitat homosexual. El funeral de Garland havia estat el 27 de juny, al qual van assistir més de 20.000 persones, la meitat de les quals eren gais.

Les persones que freqüentaven l'Stonewall Inn encara estaven commocionades per la pèrdua de Garland quan, a dos quarts de dues de la matinada, vuit policies vestits de paisà entraren al bar. La majoria van poder marxar, perquè les úniques persones interpellades van ser les que no portaven document d'identitat, les vestides amb roba del sexe oposat i les persones treballadores del bar. El fet, però va acabar amb unes 2.000 persones llançant ampolles i pedres a la policia, uns 400 efectius.

Els disturbis duraren **5 dies**, i acabaren amb la **primera manifestació en suport dels drets homosexuals**, amb centenars de gais, transsexuals i lesbianes donant suport als detinguts i cridant i cantant lemes com “Come Out”, “Gay Pride”, “Gay is Good” o “Gay Power”.

EL 28 DE JUNY, DIA DE L'ORGULL GAI O DE L'ALLIBERAMENT LGBT

Des d'aleshores, el **28 de juny se celebra a tot el món com el Dia de l'Orgull Gai o Dia de l'Alliberament Gai** (posteriorment, Gai, Lesbià, Biseixual i Transsexual), una jornada que vol **reivindicar la igualtat de drets de**

les persones LGTB (lesbianes, gais, transsexuals i bisexuals) en tots els àmbits, i que pretén contribuir a la **normalització i a la visibilització** de la realitat LGTB en el si de la societat.

La manera pública de mostrar aquesta reivindicació és l'exhibició de la bandera de l'arc de Sant Martí, símbol utilitzat des de la dècada dels 70 com a suport al moviment LGBT.

17 DE MAIG, JORNADA MUNDIAL DE LLUITA CONTRA L'HOMOFÒBIA

El 17 de maig de 1990 es va **suprimir l'homosexualitat de la llista de malalties mentals** de la Classificació internacional de malalties publicada per l'Organització Mundial de la Salut. 15 anys després, **el 17 de maig de 2005**, es va fixar aquesta data com a **Dia Mundial de Lluita contra la Homofòbia**. Des d'aleshores aquesta data té l'objectiu de **promoure accions de sensibilització i de prevenció** per lluitar contra l'homofòbia, la lesbofòbia, la bifòbia i la transfòbia al món.

Aquesta jornada es distingeix de les manifestacions de l'Orgull per diversos sectors:

- En base al principi: les manifestacions posen l'èmfasi en l'"orgull" de lesbianes, gais, bisexuals i transsexuals de ser-ho. La Jornada Mundial de Lluita contra l'Homofòbia, en canvi, mostra que la veritable vergonya recau en l'homofòbia, una actitud que ha de ser deconstruïda en les seves lògiques socials i combatuda sobre el terreny.
- En base a la pràctica: les manifestacions de l'Orgull constitueixen un mitjà per fer-se escoltar per la societat civil, la Jornada Mundial comporta en canvi accedir a la societat civil per portar el debat al cor mateix de les institucions, dels centres educatius, dels barris, etc.

Tanmateix, ambdós esdeveniments es complementen:

- Moltes persones, tot i que són sensibles al problema de l'homofòbia, la lesbofòbia, la bifòbia o la transfòbia, no es troben còmodes en les manifestacions de l'Orgull, però sí que poden aportar el seu suport al moviment mitjançant l'alternativa que suposa una Jornada Mundial contra l'Homofòbia.

- En molts països on la celebració de l'Orgull és manifestament impossible, si que és possible que es pugui organitzar alguna mena d'acció amb motiu del Dia Mundial contra l'Homofòbia, sobretot quan oficialment, si més no, l'homosexualitat no és condemnada per les lleis en vigor.

Així, la Jornada Mundial de Lluita contra l'Homofòbia pot constituir un alçaprem polític que perllongui l'acció de les manifestacions de l'Orgull per a les persones o els països que no poden o no volen subscriure el 28 de juny com a Dia de l'Orgull.

L'HOMOSEXUALITAT A LA HISTÒRIA

GRÈCIA

Tradicionalment s'ha considerat que Grècia va ser un paradís homosexual (tant per a dones com per a homes), però el concepte que nosaltres tenim d'"homosexualitat" per a la Grècia antiga era completament desconegut, i més aviat **imperava el masclisme i la distinció actiu-passiu.**

Així, el ciutadà grec no podia fer un paper passiu en una relació sexual sense apartar-se de la norma social acceptada; només les dones, els adolescents i els esclaus podien ser passius; l'home lliure que es mostrava passiu sexualment era menystingut i existien termes insultants per a referir-s'hi.

La pràctica homosexual **entre homes adults era escarnida i menyspreada** perquè comportava que un dels dos havia d'assumir un rol sexual considerat impropri.

Tanmateix, **podia existir l'amor i relacions sexuals molt codificades entre un home adult i un adolescent amb l'objectiu que aquest amor servís al jove per passar a l'edat adulta sota la guia d'un adult experimentat.** Aquest adult solia ser menor de trenta anys, ja que en aquesta edat els homes grecs es casaven i deixaven de relacionar-se amb nois. Aquesta mena de relacions es donaven normalment entre la noblesa i els guerrers, mentre que els filòsofs grecs van sublimar-les. Un grec famós que va tenir amants masculins va ser Alexandre el Gran, amb el seu amic d'infantesa i general Hefestió i amb el seu eunuc Bagoes, que prèviament havia estat amant del darrer rei persa, Darius III.

La paraula
i el concepte
d'"homosexualitat" no
existeixen durant l'antiguitat.

La separació de les relacions sexuals passava per una distinció actiu/passiu més que no pas per una distinció homo/hetero. Una altra separació afectava l'estatus social de les persones protagonistes (ciutadà, home lliure, esclau) i el masclisme era la norma.

El masclisme, la subordinació que patien les dones i la manca de testimonis femenins no han permès que hagi arribat massa informació sobre les relacions lèsbiques en el període clàssic. Malgrat tot, és sabut que **el lesbianisme rep el seu nom de l'illa grega de Lesbos**, d'on era la poetessa Safo, autora de poemes amorosos dedicats a d'altres dones i que han passat a la història de la literatura clàssica.

ROMA

Es considerava que **el nou ciutadà romà havia de ser una persona dominadora**, fins i tot en el terreny sexual; **i la passivitat es considerava problemàtica**. Un exemple d'amor homosexual fou el que va tenir l'emperador Adrià amb el seu amat Antínous, al qual, després de morir va dedicar-li una ciutat amb el seu nom (Antinòpolis) i va fer-ne esculpir nombroses estàtues amb les quals va omplir l'imperi. **El 342 les relacions homosexuals van ser prohibides**, i el 6 d'agost del 390, l'emperador romà Teodosi proclamà un edicte que condemnava a la foguera als homosexuals coincidint amb l'adopció del cristianisme com a religió de l'Imperi.

L'EDAT MITJANA, ÈPOCA DE REPRESSIÓ A EUROPA

A l'Edat Mitjana, i fins a la fi de l'antic règim, **l'homosexualitat comportava la pena de mort**.

Al segle VI les relacions entre persones del mateix sexe eren considerades un crim contra l'ordre natural definit per Déu, i comportaven la pena de mort a la foguera. Durant tota l'Edat Mitjana, l'homosexualitat va ser **combatuda amb el nom de "sodomia"**.

SEGLE XIX

El codi penal de Napoleó despenalitzà l'homosexualitat i influí sobre nombroses legislacions europees.

SEGLE XX

Després d'aparèixer el terme "homosexual" arran d'una campanya per demanar la despenalització de les relacions entre homes o dones del Codi prussià van aparèixer els **primers col·lectius homosexuals**. Alemanya és el bressol de la Comunitat dels Iguals i posteriorment del Comitè Científic i Humanitari l'any 1897.

Un dels objectius del Comitè era la supressió del paràgraf 175 de la Constitució del segon Imperi Alemany, que condemnava penalment les relacions sexuals consentides entre homes.

REPRESSIÓ DE L'HOMOSEXUALITAT A L'ALEMANYA NAZI

Els 30 primers anys del segle XX, la comunitat homosexual a Alemanya es beneficiava de molta més llibertat que a qualsevol altre lloc del món (disposava de publicacions pròpies, cafès, teatres, etc). **Després de l'accés al poder de Hitler**, els gais, les lesbianes i les persones transsexuals constituïren tres dels grups **perseguits pels nazis**.

A partir del 1933, les **organitzacions** de dones i homes homosexuals foren **prohibides**. Els **llibres** que tractaven sobre l'homosexualitat i sobre sexualitat en general foren **cremats**. La Gestapo elaborà **llistes de persones** presumptament homosexuals i les forçà a respectar la "normalitat sexual alemanya".

És difícil d'establir quantes persones homosexuals moriren als camps. Rüdiger Lautman, el primer catedràtic alemany que es va dedicar a l'estudi de la discriminació de les persones homosexuals, l'any 1971 afirma que **la taxa de mortalitat dels del col·lectiu LGBT als camps fou aproximadament del 60%**. Les persones LGBT eren tractades de manera particularment cruel pels seus guardes i alhora havien de patir actituds hostils per part dels companys i companyes no homosexuals.

S'estima en **1.2 milions** el nombre de **dones i homes homosexuals** a Alemanya el 1928.

Entre 1933 i 1945, **100.000** persones foren **detingudes per mantenir relacions sexuals amb persones del mateix sexe**, i 50.000 foren condemnades. El nombre de víctimes s'estima en 75.000 aproximadament; entre 10.000 i 15.000 d'aquestes persones foren enviades als camps de concentració i s'ha calculat que entre 50.000 i 63.000 foren empresonades.

HOMOSEXUALITAT I RELIGIONS

L'homosexualitat i les religions són qüestions que han format part de la humanitat al llarg de tota la història. Tanmateix, la convivència entre ambdues realitats no ha estat fàcil. La gran majoria de les religions han condemnat històricament la pràctica homosexual per raons diverses fins al darrer segle.

Persecució, patiment, condemnes a mort de gais, lesbianes i transsexuals per motius religiosos a través de les seves jerarquies han configurat una persecució que ha patit el col·lectiu LGBT històricament. Aquesta forta oposició comença a minvar al llarg del segle XX, a la llum de la ciència i quan la defensa dels drets fonamentals i de la dignitat de les persones comença a esdevenir un punt en l'ordre del dia dels diversos estaments a nivell mundial.

A poc a poc, algunes religions han anat canviant les seves creences envers l'homosexualitat i han modificat les seves pràctiques religioses. D'altres, però, encara hi oposen resistència secular i mantenen la inèrcia dels seus prejudicis.

PRINCIPIS DE YOGYAKARTA

PRINCIPI 19

EL DRET A LA LLIBERTAT D'OPINIÓ I D'EXPRESSIÓ

Tota persona té dret a la llibertat d'opinió i d'expressió, amb independència de la seva orientació sexual o identitat de gènere. Això inclou l'expressió de la identitat o la personalitat mitjançant el llenguatge, l'aparença i el comportament, la vestimenta, les característiques corporals, l'elecció de nom o per qualsevol altre mitjà, com també la llibertat de cercar, rebre i impartir informació i idees de tots els tipus, inclosa la que concerneix els drets humans, l'orientació sexual i la identitat de gènere, a través de qualsevol mitjà i sense tenir en compte les fronteres.

Sweet dreams... everybody is looking for something, Eurythmics

FAMÍLIES

Allò
fonamental de
la família són les
**relacions positives
d'afecte, suport, cura
i amor** que s'estableixen
entre persones adultes, joves
i infants que conviuen.

(Cristina Brullet)

A Occident el
concepte de família ha
canviat al llarg dels temps.
A inicis del segle XXI estem
passant de la família patriarcal
moderna, pròpia de les societats
industrials, cap a noves maneres
d'entendre i viure les relacions
d'intimitat, familiars i de parentiu
entre sexes i generacions.
El nostre sistema familiar arrela
en la tradició
judeocristiana.

LA TRANSFORMACIÓ HISTÒRICA DEL SISTEMA OCCIDENTAL DE FAMÍLIA

ETAPA D'ESTRUCTURACIÓ NORMATIVA

En el segle XII l'Església cristiana institueix el **matrimoni com a sacrament** per a tota la vida i, per tant, reforça la monogàmia i la parella indissoluble: el pare i marit disposava, a partir d'ara, de tot el poder familiar. Es formarà, així, el model de **família patriarcal premoderna**. Aquest prototipus familiar suposava la convivència de tres generacions i de forma àmplia sota un mateix sostre.

ETAPA DE CONSOLIDACIÓ

En els segles XIX i XX, a les noves societats industrials, l'estat liberal es disputa amb les esglésies cristianes el poder social i la regulació de la vida familiar. Es desenvolupa la **família nuclear urbana**. La distinció liberal entre esfera pública i esfera privada reforçarà la divisió sexual del treball. **S'incrementa l'estigma de les mares solteres** i, per tant, **l'abandonament d'infants il·legítims**. És a dir, la "ciutadania" és un atribut masculí que s'exerceix a la vida pública, mentre que les dones i els infants no tenen drets propis, sinó que són derivats de la seva posició dins de la família. Així, durant aquests dos segles **es construeix la família moderna patriarcal**. Disminueixen les llars amb famílies molt extenses a favor de llars urbanes amb famílies més reduïdes. Aquest model familiar també és conegut com a família nuclear i suposa la **convivència de dues generacions**, fins a l'emancipació de la descendència.

L'existència d'aquesta divisió sexual del treball no solament dibuixa diferències entre homes i dones, sinó que també configura desigualtats. Perquè a la societat patriarcal, que actua com a marc general de referència per a tal situació, solament es prestigia allò productiu-masculí, de tal manera que les dones o treballen de manera invisible o en situació de manifesta desigualtat.

(Teresa Torns i Pilar Carrasquer, *El perquè de la reproducció*. Barcelona: Papers 59, Universitat Autònoma de Barcelona, Departament de Sociologia, 1999)

ETAPA DE PROFUNDES TRANSFORMACIONS

Avui, a inicis del segle XXI, a les societats occidentals amb sistemes avançats de protecció social (els anomenats estats del benestar) s'ha intensificat de manera molt notable el procés d'individualització dels drets i deures i, per tant, s'incrementen les possibilitats d'elecció dels estils i formes de vida. **Les relacions personals i familiars entre sexes i generacions s'allunyen dels models normatius imposats en el passat**. La **diversitat de les pràctiques familiars** (matrimonials o de parelles de fet, monoparentals, biparentals, homo-

parentals, reconstituïdes, etc.) **comporta canvis profunds**: d'àmbit legal, la quotidianitat i en les relacions de poder i autoritat.

El que és “legal i legítim” per formar una família. A Catalunya i posteriorment a l'Estat espanyol s'han **legalitzat les unions de parelles de fet, la transmissió del nom de família per via femenina, el divorci per acord mutu, el matrimoni entre persones del mateix sexe, la llei de reproducció assistida**, a la qual es poden acollir dones amb parella o sense, **la llei d'adopció**, a la qual es poden acollir homes i dones amb parella o sense, **les lleis contra la violència masclista** i **la llei d'igualtat** entre dones i homes.

L'organització diària del grup domèstic. La divisió sexual del treball va generar pràctiques, cultures i ètiques diferents per raó de gènere. L'àmbit de la cura va ser delegada a les dones en l'espai domèstic, independentment que també treballessin al camp, al taller o a la fàbrica. L'àmbit del treball remunerat es va transmetre sobretot als homes, associat als drets socials, polítics i econòmics. Sempre hi va haver transgressions personals d'aquests models, però

la gran majoria de dones i homes van ser socialitzats per reproduir-los al llarg de la seva vida. Avui, tanmateix, s'han estès les famílies amb dos

salari però encara hi ha poques llars on els dos membres de la mateixa parella

comparteixen la cura del grup en una relació de reciprocitat. Tot i així, les necessitats de les persones en situacions de dependència s'incrementen dia a dia i, en conseqüència, es planteja que la societat ha d'organitzar de manera més equitativa i eficient la feina que suposa la cura de les persones.

En quin punt ens trobem?

A Catalunya, les transformacions de les formes i les dinàmiques familiars s'han estès en els últims quinze anys. En tot cas, una de les principals conseqüències de les transformacions actuals és que l'atenció diària a la vida humana ja no es pot vertebrar únicament a l'entorn de la xarxa familiar –i sobretot, de les dones– sinó que cal comptar amb la xarxa de relacions d'amistat i, cada vegada més, amb la xarxa de serveis comunitaris i de proximitat. Les famílies homoparentals –homomaternes (dos mares i un o més fills o filles) o homopaternes (dos pares i un o més fills o filles)– participen, com qualsevol altra variant familiar, d'aquestes problemàtiques socials”.

(Cristina Brullet. 2008)

FAMÍLIES HOMOPARENTALS

Les famílies homoparentals són les formades per mares lesbianes o per pares gais, casats o no, i les seves filles i fills. Aquestes famílies estan reconegudes per llei a Catalunya des del 8 d'abril de 2005, amb l'aprovació de la Llei 3/2005, del Parlament de Catalunya, que modifica el Codi de família i permet l'adopció conjunta a les parelles lesbianes i gais. Estan reconegudes a l'Estat espanyol des de l'1 de juliol de 2005 per la Llei 13/2005, per la qual es modifica el Codi civil en matèria de dret a contraure matrimoni.

PARES I MARES DE GAIS I LESBIANES

Mares i pares que tenen fills gais o filles lesbianes s'estan organitzant a tot el món a fi de donar resposta a una situació que travessen molts pares i mares en conèixer l'homosexualitat dels seus fills i filles. El coneixement i l'estimació són les dues eines de treball d'aquestes entitats, que busquen reforçar l'entorn familiar i respectar l'afectivitat dels seus fills i filles. Aquestes associacions s'erigeixen com una mostra de com la sexualitat no és un element genètic ni determinant de la sexualitat de la descendència, que en tots els casos (homosexuals i heterossexuals) tindrà l'origen en molts altres elements.

A les mares, als pares i a les famílies en general ens acostuma a inquietar el que hem sentit a dir sobre les persones gais, lesbianes, bisexuals i transsexuals. En els mitjans de comunicació, a la feina, entre el veïnatge i en el nostre dia a dia, sovint s'hi aboquen discursos molt estereotipats i empobridors. Sortosament, però, no trobem ni l'encaix ni la veracitat d'aquestes informacions quan ens mirem el nostre fill o filla. No hem d'oblidar que aquestes preocupacions dels pares estan basades en les nostres pròpies pors.

(Guia de l'Associació de Mares i Pares de Gais i Lesbianes. Barcelona, 2008)

JOVES

“Cal dir que això (la “**sortida de l’armari**”) es produeix cada cop a una edat més jove: no és excepcional que amb 13 o 14 anys ja s’hagi comunicat a l’entorn i, fins i tot, es tingui la primera relació de parella.” [...] “Sovint l’estratègia passa per comunicar-ho a alguna amistat molt propera, després a algun germà o germana amb qui hi ha més confiança i sap que el/la recolzarà, i finalment al pare i a la mare.”

(Coll, Bustamante, Missé, *op.cit.*, 2009)

Les reaccions dels pares i mares davant la notícia són, a més de variades, imprevisibles. Algunes vegades, qui sembla més tolerant i comprensiu pot tenir una reacció negativa, mentre que qui és políticament conservador, religiós o es considera intolerant, reacciona positivament. En alguns casos les mares (algun cop els pares) ja ho intueixen i s’ho neguen, o ho comenten directament als fills i filles ja sigui per recriminar-los-ho o per facilitar el procés.

(Coll, Bustamante, Missé, *op.cit.*, 2009)

La majoria dels pares creuen que coneixen i comprenen els seus fills des que van néixer. Estan segurs de saber com pensen i, per demostrar-ho, expliquen anècdotes de la vida dels fills, tot i que sovint les confonen. Quan els pares coneixen l’orientació sexual del fill, perden la imatge que en tenien i dubten si els agrada la nova persona que substitueix la que ells es pensaven conèixer.

(Associació de Mares i Pares de Gais i Lesbianes, *Com dir-ho als teus pares*. Barcelona)

Estem de colònies [...] Els monitors han oblidat dues tendes de campanya i per això dormim tots més junts. A mi, això ja m’està bé, perquè estic al costat de la Clara. Som molt bones amigues. M’he despertat a mitjanit. M’agrada sentir com respira, l’olor de la seva pell, la forma dels seus pits. Fa una estona, ens hem dit bona nit amb un petó, i durant quinze dies em despertaré amb ella. Com m’agraden les colònies!

Laura, 15 anys

(Iñaki Tofiño (coord.), *Gent com tu? Adolescència i diversitat sexual*. Barcelona: Oxigen, 2004)

1998: LLEI D'UNIONS ESTABLES DE PARELLA (LUEP)

El 1998 el Parlament de Catalunya aprova la LUEP i actualitza el Dret civil de Catalunya, que durant el règim franquista es va veure totalment impossibilitat. Confecciona així l'anomenat **Codi de família**, que passa a formar part, a través del Llibre III, del Codi civil de Catalunya.

La LUEP va ser la primera norma aprovada a l'Estat espanyol per regular les parelles de fet. Cal dir, però, que la norma compta amb determinats aspectes que, tot i matisats l'any 2005, **formulaven una regulació clarament insuficient per a lesbianes i gais.** Cal tenir present també que el Parlament de Catalunya es va veure molt limitat de cara a regular determinats drets de les parelles de fet, ja que moltes de les reivindicacions del col·lectiu es fonamentaven en la necessitat de reformar lleis estatals que només podien ser modificades per les Corts Generals, a Madrid: Seguretat Social, normes tributàries, etc.

La LUEP va **reconèixer** per primer cop a l'Estat espanyol la possibilitat que, **en cas de defunció** d'un dels components de la parella, l'altre **pogués heretar** sense haver de fer testament, i concedia a la persona supervivent un dret successori que amb anterioritat no existia. Concedia igualment el **dret a la tutela de la parella**, en cas que aquesta resultés incapacitada judicialment, però inicialment no va concedir a les parelles del mateix sexe cap dret en matèria d'adopció o de filiació conjunta.

2005: MODIFICACIÓ DE LA LUEP EN MATÈRIA D'ADOPCIÓ DE PARELLES HOMOSEXUALS I DEL CODI CIVIL EN MATÈRIA DE MATRIMONI CIVIL.

L'any 2005 va ser un any jurídicament important per al col·lectiu LGBT. Es van aprovar **dues lleis que van ser determinants a Catalunya**: la primera, la Llei catalana 3/2005, que modificava la LUEP i deixava oberta la possibilitat que **una parella de persones del mateix sexe pogués adoptar conjuntament**, i la segona, la Llei estatal 13/2005, que modificava el Codi civil i permetia l'accés al **matrimoni de les parelles del mateix sexe**.

La modificació de la LUEP aconseguia l'anhel de moltes parelles de dones i d'homes homosexuals que desitjaven normalitzar una descendència comuna: en alguns casos, perquè tots dos cònjuges volien adoptar conjuntament, i en d'altres, perquè una de les persones de la parella tenia descendència pròpia i d'aquesta manera es garantia que la parella passés a ser també el pare o mare adoptiu/va i per tant, legal.

D'altra banda, la modificació del Codi civil en matèria del dret a contraure matrimoni es reconeixia a les persones independentment del seu sexe, el dret de casar-se amb qui volguessin.

Durant els darrers anys, des de l'Associació de Famílies Lesbianes i Gais, s'ha fet tot el possible per participar en els canvis socials i legals que han aconseguit l'aprovació de la Llei de coadopció per lesbianes i gais, a Catalunya (30 de març de 2005), i la Llei del matrimoni per gais i lesbianes a Madrid (30 de juny de 2005).

(Extret de la web de l'Associació de Famílies Lesbianes i Gais <http://www.familieslg.org>)

"Homo baby boom"

Sis famílies de mares lesbianes i pares gais de Catalunya i València expliquen com tingueren els seus fills i filles, a quines reaccions han hagut d'enfrontar-se i com els ha canviat la vida després dels canvis legals del 2005 que permeten el matrimoni i l'adopció per a parelles homosexuals al nostre país. "Homo baby boom" dona veu a les persones protagonistes d'un fenomen que no és nou, però que en els últims anys ha augmentat de forma considerable: les famílies homomaternals i homoparentals que fins fa molt poc no tenien cap protecció legal però que ara s'integren a la societat amb plenitud de drets però que encara han de fer esforços per aconseguir la visualització social.

("Homo baby boom" és un documental produït per l'Associació de Famílies Lesbianes i Gais)

GENT GRAN LGBT

La transformació de la família tradicional que assegurava la cura de la gent gran juntament amb l'arribada a aquesta edat de tota una generació de persones homosexuals i transsexuals que va poder viure les primeres llibertats planteja seriosos problemes per al seu benestar. **Aquest col·lectiu de persones grans gais, lesbianes, bisexuals o transsexuals**, que ja va afermar públicament la seva condició, es troba ara amb el repte de transformar els espais de gent gran en llocs còmodes, i **reclama un sistema d'atenció que garanteixi el dret a la seva privacitat i afinitat.**

CODI DE FAMÍLIA

TÍTOL III. LA FAMÍLIA / CAPÍTOL I. ELS EFECTES DEL MATRIMONI / SECCIÓ PRIMERA. DISPOSICIONS GENERALS

Article 231-1. El matrimoni

- 1. El matrimoni és una institució que dóna lloc a un vincle jurídic, que origina una comunitat de vida en la qual els cònjuges s'han de respectar, actuar en interès de la família, guardar-se lleialtat i ajudar-se i prestar-se socors mutu.*
- 2. Els cònjuges tenen en el matrimoni els mateixos drets i deures i han de compartir les responsabilitats domèstiques i la cura i atenció dels altres membres de la família que estiguin al seu càrrec.*

CODI DE SUCCESSIONS

TERCERA. MODIFICACIÓ DE LA LLEI 9/1998

1) Es modifica l'apartat 1 de l'article 92 de la Llei 9/1998, del 15 de juliol, del Codi de família, que resta redactat de la manera següent:

«1. Els fills nascuts a conseqüència de la fecundació assistida de la muller, practicada amb el consentiment exprés del cònjuge, formalitzat en document estès davant d'un centre autoritzat o en document públic, són fills matrimonials del cònjuge que ha prestat el consentiment.»

2) Es modifica l'apartat 1 de l'article 97 de la Llei 9/1998, que resta redactat de la manera següent:

«1. Els fills nascuts a conseqüència de la fecundació assistida de la mare són fills de l'home o de la dona que l'ha consentida expressament en document estès davant d'un centre autoritzat o en document públic.»

3) Es modifica l'apartat 1 de l'article 113 de la Llei 9/1998, que resta redactat de la manera següent:

«1. Tota filiació produeix els mateixos efectes civils, sens perjudici dels efectes específics de la filiació adoptiva en matèria de cognoms i de successió intestada, d'acord amb el Codi civil de Catalunya.»

4) Es modifica l'apartat 1 de l'article 127 de la Llei

LLEI DE SUPORT A LES FAMÍLIES

(LLEI 18/2003, DE 4 DE JULIOL)

L'any 2003, la Llei de suport a les famílies incorpora la perspectiva de la **diversitat familiar**. Abraça, així, tots els tipus de famílies existents al nostre país, també les homoparentals.

Preàmbul

La diversitat de models familiars és avui una realitat a la qual els poders públics han de donar respostes. De la definició tradicional de família basada en el matrimoni i en el repartiment de càrregues i funcions per raó del sexe, s'ha passat a la definició que considera la família un nucli de convivència basat en relacions paritàries entre les persones membres i en el qual aquestes troben l'espai idoni per al seu desenvolupament social i afectiu, així com un eix central en la socialització i en l'educació dels infants. El concepte de família, per tant, ha adquirit un significat més ampli que abasta la diversitat de famílies que formen la societat catalana.

PLA INTERDEPARTAMENTAL PER A LA NO-DISCRIMINACIÓ DE LES PERSONES HOMOSEXUALS I TRANSSEXUALS

Aprovat pel Govern el **setembre del 2006**, és una eina que està impulsant, d'una banda, les polítiques públiques dirigides al col·lectiu LGBT, i de l'altra, la sensibilització de la ciutadania envers aquesta realitat. Amb 8 àmbits d'aplicació –legislatiu i jurídic, laboral, de la salut, educatiu i de la formació, cultural i del lleure, de la comunicació, d'acció social i ciutadana, de la participació i la solidaritat– pretén incidir de manera transversal en la vida quotidiana i generar una igualtat real d'oportunitats. Amb aquest Pla, **Catalunya ha esdevingut referent a Europa pel que fa a l'impuls de polítiques antidiscriminatòries.**

PRINCIPIS DE YOGYAKARTA

PRINCIPI 24

EL DRET A FORMAR UNA FAMÍLIA

Tota persona té el dret a formar una família, amb independència de la seva orientació sexual o identitat de gènere. Hi ha diverses configuracions de famílies. Cap família no pot ser sotmesa a discriminació basada en l'orientació sexual o identitat de gènere de qualsevol dels seus integrants.

T'estimo i em sé feliç... Lluís Llach

LA REALITAT LGBT A CATALUNYA

Des de fa molts anys, les **grans ciutats** han estat un **focus d'atracció** per a la població LGBT, perquè la seva grandària, el major nombre de població, el cosmopolitisme i un ambient una mica més tolerant **proporcionen un anonim**at molt desitjable quan la pròpia afectivitat i sexualitat és objecte de rebuig social i fins i tot de sancions legals.

La visibilitat dels col·lectius LGBT ha crescut a les grans ciutats i va arribant a poc a poc al teixit territorial.

LES GRANS CIUTATS

Les ciutats constitueixen els principals focus de vida social, econòmica i cultural des del moment en què les concentracions de població van néixer.

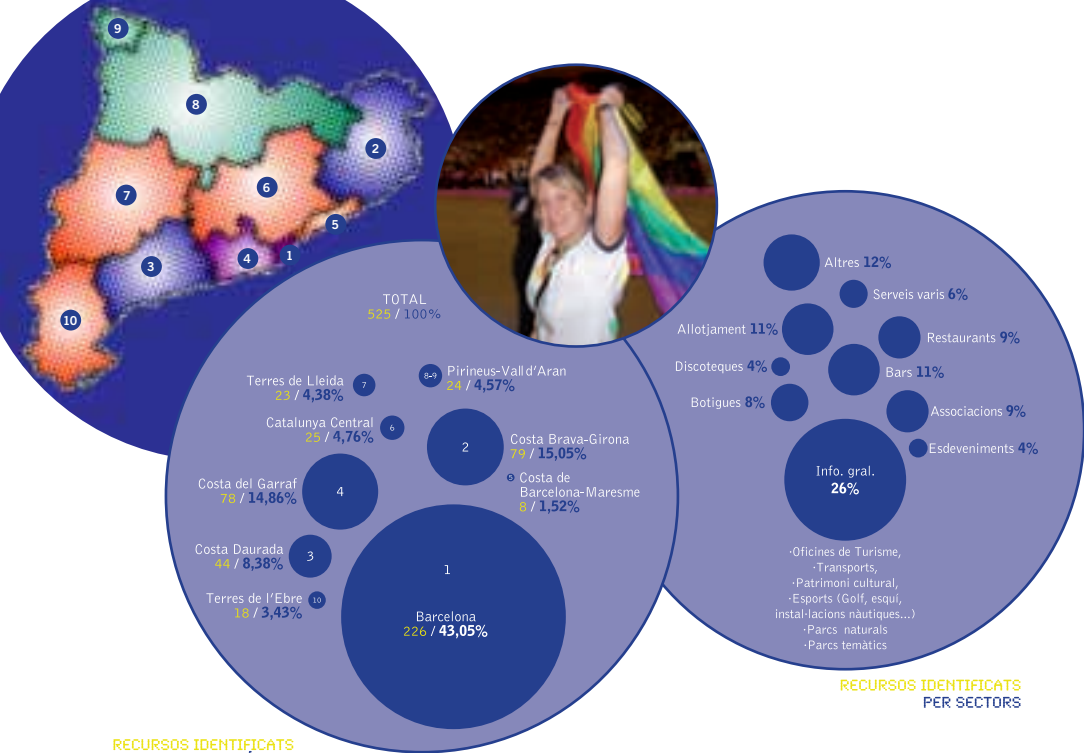
Una major concentració de població fa més difícil que la gent es conegui entre si i es puguin “controlar” les persones entre elles. És el que Olga Viñuales anomena “anonimat” versus “control social”. Aquest **anonimat pot permetre a la població viure la seva vida més lliurement** en alguns àmbits, “fora de la norma”. Aquest anonimat també **es nodreix de l'afluència de població forastera**, que hi acudeix per buscar feina, per fer negocis o per fer turisme i és portadora d'idees i costums nous o exòtics i **generadora al seu torn d'una gran activitat social, cultural i econòmica**. La població de la gran ciutat acostuma cada dia que passa a veure **gent nova i coses noves** o insòlites que en altres indrets menys densos i dinàmics és més difícil de copsar. Aquesta característica de la ciutat per a les minories i en particular per a la població LGBT ha **constituït una situació procliu per poder viure la seva sexualitat amb certa pau i seguretat**.

No és estrany, per tant, que **la població LGBT tendeixi a concentrar-se especialment a les grans ciutats**. De la mateixa manera que la major concentració de població genera més moviment social, **la major concentració de població LGBT genera** també al seu torn **més moviment social LGBT**. Aquest fet LGBT ha donat lloc al sorgiment de l'anomenat **“naixement LGBT”**, al sorgiment de locals de trobada LGBT i de comerç especialitzat que pel seu nombre i concentració han donat lloc a la formació de **“barris gais”** (com per exemple, el Gaixample de Barcelona, Chueca de Madrid, el Soho de Londres, el Castro de San Francisco o el Village de Nova York).

Aquests barris atreuen turistes LGBT i generen riquesa per a la mateixa ciutat. També afavoreixen una difusió del fet LGBT envers el territori que envolta les grans ciutats, com és el cas de Catalunya respecte de Barcelona.

LES CIUTATS PETITES I ELS PETITS MUNICIPIS

Per contra, **com més petita és una població**, més fàcil és que tothom es conegui i que sàpiga millor el que fa o deixa de fer cada membre de la comunitat. La proximitat afavoreix el coneixement i impossibilita l'anonimat. No només es coneixen més les vides privades de les persones, sinó que també hi ha una

**RECURSOS IDENTIFICATS
PER MARQUES TURÍSTIQUES**

menor afluència de gent nova i de novetats socials. Per tant, de manera general, **les mentalitats i els costums es poden mantenir en posicions més conservadores i menys tolerants.**

Tot i així les ciutats petites es mostren més humanes, i en aquest sentit els estudis apunten a una major cohesió social, major manteniment dels entorns d'amistats dels i les joves, millor consideració de la gent gran LGBT i un major control social també sobre els elements homòfobs i tranfòbics.

A Catalunya, tanmateix, al llarg dels darrers anys, s'ha produït una difusió del fet LGBT fora de Barcelona. Cal apuntar com a causes d'aquest fet la creixent normalització i visibilització de la població LGBT, el sorgiment del "moviment LGBT" a principis dels anys 70 i els avenços assolits. La població LGBT ha anat "sortint de l'armari", fent-se visible i aconseguint que la societat l'accepti i la respecti. Aquest procés ha donat lloc al sorgiment de diverses associacions LGBT, tant genèriques com especialitzades (atenció a les persones seropositives, prevenció del VIH, grups contra l'homofòbia, la lesbofòbia i la transfòbia, associacions esportives, transsexuals masculins i femenins, famílies de lesbianes i gais, associacions de persones discapacitades, de pares i mares de gais i lesbianes, d'empresaris, de gent gran, etc).

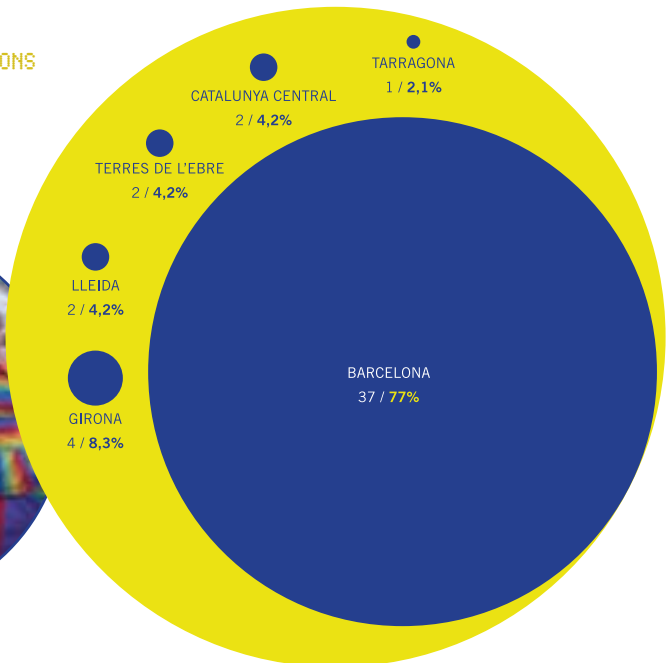
ENTITATS LGBT

Tot i així, la majoria d'aquestes associacions es concentren a Barcelona, com a capital política, cultural, econòmica i demogràfica de Catalunya. També ha estat la ciutat on la població LGBT catalana ha tingut més possibilitats d'assolir la tranquil·litat i la seguretat que necessitava per viure la seva sexualitat.

En els darrers anys també han sorgit entitats LGBT a altres poblacions del país, sobretot a l'àrea metropolitana de Barcelona i a les capitals de vegueria. Aquest sorgiment d'entitats LGBT al teixit social català ha generat la consciència necessària en sindicats i partits polítics per tal que es creessin seccions LGBT específiques per tal de fer ressò de les reivindicacions del col·lectiu i les necessitats d'intervenir-hi.

Aquest creixement exponencial de les associacions LGBT s'ha vist acompanyat també de l'expansió d'un sector econòmic específic, no només a Barcelona, sinó també a comarques, sobretot a poblacions costaneres, que fa temps que atrauen el turisme LGBT de vacances, competint amb poblacions com Taormina, a l'illa de Sicília, o amb l'illa de Míkonos, a Grècia. Tot i així, el principal focus d'atracció de turisme LGBT a Catalunya continua sent Barcelona, la qual cosa donarà lloc al sorgiment de nous locals i hotels especialitzats en turisme LGBT.

ENTITATS PER DEMARCACIONS

Aquest creixement del turisme LGBT a Catalunya ha provocat que, a partir del 2008, Catalunya dediqués un espai LGBT de l'oferta turística al Saló Internacional del Turisme de Catalunya, l'anomenat "Pink Corner", que s'hagin editat guies específiques amb l'oferta turística LGBT o hagi aparegut una associació d'empreses per a gais i lesbianes.

Així doncs, sobre el mapa de nacional català, la concentració més gran de població, associacions i negocis LGBT apareix a Barcelona, seguida per les poblacions turístiques de la costa. La presència LGBT fora del radi d'influència de Barcelona és més discreta, tot i que de gais, lesbianes, bisexuals i transsexuals n'hi ha a tot arreu i la normalització d'aquest fet i la seva visibilitat contribuiran sens dubte cada cop més a la seva acceptació.

ESTATUT D'AUTONOMIA DE CATALUNYA

Article 15.2

"Totes les persones tenen dret a viure amb dignitat, seguretat i autonomia, lliures d'explotació, de maltractaments i de tota mena de discriminació, i tenen dret al lliure desenvolupament de llur personalitat i capacitat personal."

PRINCIPIS DE YOGYAKARTA

PRINCIPI 22

EL DRET A LA LLIBERTAT DE MOVIMENT

Tota persona té dret a circular lliurement i a triar la seva residència en el territori d'un estat, amb independència de la seva orientació sexual o identitat de gènere. L'orientació sexual i la identitat de gènere mai no poden ser invocades per limitar o impedir l'ingrés d'una persona a un estat, la seva sortida o el seu retorn a aquest, incloent-hi l'estat del qual la persona és ciutadana.

***I will survive
as long as I know how to love
I know I will stay alive
I've got all my life to live
I've got all my love to give
and I'll survive
I will survive***

Gloria Gaynor

Sobreviuré / fa temps que sé com estimar / sé que vull sentir-me viva / tinc tota la meva vida per viure / tinc tot el meu amor per donar / i sobreviuré / Sobreviuré.... Gloria Gaynor

COL·LECTIUS LGBT

Els col·lectius
LGBT són quatre
realitats diferents
**oprimides per la
mateixa intolerància.**
Són realitats socials de grups
de persones amb vivències
afectives i sexuals
diferents de la
majoria.

LESBIANES

Com a dones, les lesbianes també s'enfronten als reptes que una societat patriarcal com la nostra imposa en tot allò referent als hàbits, salaris, posició social, usos del temps, etc. En el cas de la lesbiana, aquest fet no és una excepció, sinó que en molts casos es reforça.

Les lesbianes han vehiculat les seves **reivindicacions** també **a través del feminisme**, i sovint s'han organitzat independentment a causa de la seva idiosincràsia. Aquest activisme s'ha basat, sobretot, en un qüestionament del patriarcat i en la reflexió i la recerca de noves solucions al repartiment de rols tradicionalment establerts.

A les dones, se'ls ha atorgat un paper de cuidadores de la pròpia família d'acord amb el paper predominant que s'ha atorgat a l'ingrés de diners, tradicionalment atribuït a l'home. D'acord amb aquest sistema de valors patriarcal, **la sexualitat i l'afectivitat lesbiana ha quedat invisibilitzada o menstinguda al llarg del temps**. Val a dir que la funció reproductora atribuïda a la sexualitat ha ajudat a invisibilitzar les sexualitats riques i creatives que tenen les dones lesbianes.

Tanmateix, aquesta invisibilitat de les dones lesbianes ha provocat que en alguns països on l'homosexualitat masculina està castigada, l'homosexualitat femenina ni tan sols aparegui en els textos legals. D'aquesta manera, no està penada, però no perquè estigui permesa, sinó perquè **el poder legislatiu i executiu no té en compte les dones lesbianes**.

Tradicionalment, **les dones han tingut un paper vertebrador de les famílies que no s'ha perdut en el cas de les lesbianes**. El fet que les dones puguin tenir fills ha comportat que moltes parelles de lesbianes arribessin a formar famílies amb els seus propis fills i filles,

La paraula "lesbianes" s'utilitza per fer referència a les **dones que senten atracció sexual i afectiva envers altres dones**. Tot i que les lesbianes existeixen al llarg de la història de la humanitat, la paraula "lesbiana" no s'ha començat a utilitzar fins fa relativament poc. El terme "lesbianes" també s'utilitza per descriure un grup de dones que s'identifiquen pel seu desig cap a altres dones.

La paraula "lesbiana" prové de l'illa de Lesbos, on va viure la poetessa grega Safo al segle VI aC. Safo ensenyava diverses arts, com la poesia i la música, i va dedicar diversos poemes d'amor a deixebles seves. El seu poema més conegut és *Oda a Afrodita*, i la primera estrofa diu: *Tu que t'asseus en un tron riquíssim, immortal Afrodita! Filla de Zeus, sàvia en les arts de l'amor, et prego, Augusta deessa, que no deixis que la meua ànima mori en el dolor.*

mentre que en el cas dels homes, a no ser que fossin pares fruit d'una relació heterosexual anterior, això només és possible mitjançant l'adopció. Aquest fet les ha portades a **liderar la lluita de les famílies homoparentals**, és a dir, les famílies formades per mares lesbianes o pares gais i aquesta reivindicació ha donat com a fruit que **avui, les famílies homoparentals tinguin totes les garanties jurídiques assolides a Catalunya i a la resta de l'Estat espanyol**.

Tanmateix, avui encara, l'atribució de la cura dels altres a les dones ha estat un dels elements que han dificultat i dificulta a moltes dones la publicitat del seu lesbianisme a fi de protegir de la lesbofòbia el seu entorn humà.

GAIS

Cal assenyalar que el terme "gai", que prové del mateixa paraula provençal, que significa *alegre*, ha esdevingut cada cop més habitual per referir-se als homes homosexuals, sobretot a partir dels anys 60, quan es va adoptar aquest nom, acceptat pel mateix col·lectiu, enfront del mot "homosexual", que té connotacions clíniques i s'hi refereix com a malaltia psiquiàtrica. Actualment, a l'entorn de la *teoria queer*, es reclama l'ús de les paraules tradicionalment despectives atribuint-los un to positiu.

La paraula "gais" s'aplica als **homes que senten en atracció sexual i afectiva per altres homes** i també a la comunitat integrada per aquests homes. En alguns països el terme "gai" s'utilitza per designar o qualificar també les dones homosexuals.

El col·lectiu d'homes gais compta amb diversos reptes que el diferencien de la resta del col·lectiu LBT, ja sigui pel fet de ser homes o per la trajectòria que aquests han emprès en l'evolució i el tractament de l'homosexualitat. **El VIH / la**

sida i el tractament que el col·lectiu gai n'ha fet, les noves masculinitats, la superació de la misogínia o una sexualitat més manifesta ha plantejat nous reptes.

Els gais, possiblement per l'educació masculina i patriarcal que han rebut, han **liderat el discurs homosexual** dins de les nostres societats. Aquest discurs ha suposat, d'una banda, un reconeixement a l'avançada de la condició dels mateixos gais, i de l'altra, ha ajudat, juntament amb altres

aportacions fetes des del feminisme, a una certa revisió del rol i de les funcions que l'home ha de tenir en la societat. El resultat d'aquesta reflexió ha estat la generació d'un nou **debat sobre les noves masculinitats**, que es basa en la idea que no existeix una única manera de concebre i viure la masculinitat, sinó que n'hi ha moltes, i contribueix, així, a superar la visió reduccionista de la masculinitat que ha imperat al llarg de la història en les nostres societats.

Aquesta educació patriarcal ha fet que els gais, igual que la resta d'homes, es manifestin amb un comportament masclista en moltes ocasions i, per tant, comptin, com la resta de la societat, amb un repte important a l'hora de valorar les dones i el paper social que aquesta ha de jugar. Tot i que la iconografia gai incorpora dones com a protagonistes, la relació de part de la comunitat gai amb les dones compta amb un grau important de masclisme. **El rol de lideratge que els homes assumeixen afecta també la manera com els gais es relacionen amb la resta de grups del col·lectiu LGBT**, invisibilitzant els homes bisexuals i transsexuals.

Un altre repte important que els gais tenen plantejat és el de la salut, però des d'una òptica diferent de les dones. **La pandèmia del VIH / la sida**, des de la seva aparició, ha perjudicat greument el col·lectiu gai, i tot i que han demostrat una capacitat d'organitzar-se ràpidament, en un principi sobretot a l'entorn de la solidaritat i posteriorment també en l'àmbit de la prevenció, les xifres no són bones i apunten a un augment important d'infeccions entre gais, qüestió que suposa un repte important per al col·lectiu els propers anys.

BISEXUALS

Existeix un conjunt d'estereotips a l'entorn de la bisexualitat, molts provinents de concepcions tradicionals de la sexualitat. Per exemple, és freqüent considerar que una persona es reconeix bisexual perquè està confosa, en procés d'indefinició, però que realment és heterosexual o al contrari, que realment es tracta d'un gai o d'una lesbiana que no vol assumir el cost de "sortir de l'armari". També es diu que, ja que els i les bisexuals tenen els avantatges de poder gaudir dels dos mons, hetero i homo, tenen el doble d'oportunitats i la possibilitat de gaudir de tota la sexualitat, o que són promiscus, o que els atrau qualsevol dona o home, etc. Aquests estereotips són una clara mostra de la perspectiva divagant a la nostra societat respecte de la sexualitat.

Diem
que una persona
és bisexual quan **el
seu desig i la seva
atracció eròtica i amorosa
es manifesta indistintament
cap a homes o cap a dones.**
És a dir, són persones que
sentsen atracció sexual i
s'enamoren de persones, al
marge del sexe de l'altra
persona.

La reivindicació del col·lectiu bisexual no va començar fins al segle XX, i es va enfortir a la dècada dels 70, quan va néixer el Grup d'Alliberament Bisexual, l'any 1972 a Nova York. A Europa el moviment bisexual va prendre força a partir dels anys 80, liderat especialment per dones i, a poc a poc, va aconseguir incorporar la B a les sigles GL (posteriorment s'hi incorporaria també la T).

Les persones bisexuals existeixen des d'èpoques ben llunyanes: a l'antiga Grècia, l'atracció sexual era concebuda com l'atracció per la bellesa, independentment del sexe, de manera que la bisexualitat era naturalitat.

La invisibilitat de les persones bisexuals rau en el fet que es poden confondre, tant dins de la comunitat homosexual com dins de la comunitat heterosexual. Els intents de teorització de la bisexualitat estan clarament marcats, dins de la cultura occidental, pel seu caràcter ambigu, en un intent d'anul·lar la dicotomia entre homosexualitat i heterosexualitat.

El símbol de la identitat bisexual és la bandera dissenyada el 1998 per Michael Page, amb una franja fúcsia, que representa l'homosexualitat, una de blava, que representa l'heterosexualitat, i la barreja d'ambdues al mig, que representa la bisexualitat.

TRANSSEXUALITAT

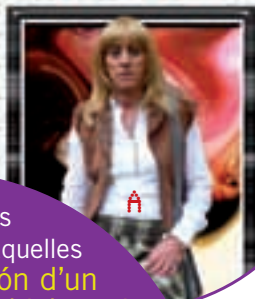
Les persones transsexuals sovint són objecte de discriminació i de marginació social. Tot i alguns avenços significatius en l'àmbit legislatiu i social, encara queda molta feina a fer perquè la societat entengui la transsexualitat.

COM TRACTAR I REFERIR-SE A LES PERSONES TRANSSEXUALS

Es tendeix a evitar el terme i concepte de "canvi de sexe" entenent que la identitat de gènere és part de la persona i aquesta no pateix cap canvi. Amb això donem preponderància a la psique de les persones pel damunt dels aspectes anatòmics.

Les persones transsexuals són aquelles que senten que són d'un gènere que no coincideix amb el que els ha estat assignat a partir de la seva anatomia. Persones amb el cos d'home que se senten dones o amb el cos de dona que senten que són homes. També ho són persones que no se senten còmodes encabint-se en un model binari d'home/dona amb característiques imposades per una societat patriarcal.

NOSOTRAS TAMBIÉN EXISTIMOS

Transsexuals masculins (o homes transsexuals) són persones que se senten homes tot i que en néixer els van assignar el gènere femení, ja sigui per una anatomia genital clarament femenina o una anatomia genital confosa o poc definida. Ens hi adreçarem, per tant, en masculí, respectant el gènere que senten. **Transsexuals femenines** (o dones transsexuals) són persones que, malgrat tenir assignat un cos d'home, se senten dones i a partir d'algun moment han manifestat la seva identitat de gènere femenina. Ens hi adreçarem, per tant, en femení.

ASPECTES LEGALS

La situació legal de les persones transsexuals és complicada en tots els països del món. Les peticions legals de la comunitat transsexual són:

- 1) Reconeixement del seu estatus i de la llibertat a manifestar la identitat de gènere com l'entengui cada persona. Eliminar, com s'ha fet amb l'homosexualitat, la identificació de la transsexualitat com a patologia.
- 2) Lleis antidiscriminació. Facilitació de l'accés al treball i l'habitatge.
- 3) Inclusió en la sanitat pública dels processos de modificació corporal.
- 4) Possibilitat de modificar el nom i el sexe en els documents oficials.

ASPECTES MÈDICS

Les persones transsexuals utilitzen diversos instruments del camp mèdic per modificar les característiques corporals i adaptar-les d'acord amb com es perceben a si mateixes:

- Injecció d'hormones per modificar aspectes sexuals secundaris. Estrògen per les transsexuals femenines (home a dona), que modifica la distribució de greix corporal i provoca un cert creixement dels pits. Testosterona per als transsexuals masculins (dona a home), que fa aparèixer barba i pel corporal, disminueix el greix subcutani, etc.
- Cirurgia. Principalment per modificar els genitals i altres característiques.
- Assessorament psicològic. Molt contestat per la tendència de la psiquiatria a patologitzar la transsexualitat.

HISTÒRIA

Tot i que **sempre han existit les persones transsexuals**, tal com podem interpretar de diverses figures històriques i diferents manifestacions culturals (*bardaixos* als indígenes d'Amèrica, *hijras* a la Índia), el terme és introduït l'any 1949 i popularitzat posteriorment pel psiquiatra David O. Cauldwell i l'endocrinòleg Harry Benjamin. Amb això s'institucionalitza el que s'havia

estat practicant des que l'austriac Eugen Steinach descobreix el 1910 l'efecte de la injecció d'hormones en la modificació de les característiques sexuals.

DISCRIMINACIÓ

Les persones transsexuals són **especialment víctimes de la discriminació**. En una societat que exigeix comportaments de gènere totalment delimitats, no es tolera l'existència de persones que transgredeixin aquestes normes. Aquesta realitat converteix les transsexuals en **persones no acceptades**, llevat que puguin amagar-ho (ja sigui vivint la seva transsexualitat dins de "l'armari" o havent aconseguit canvis corporals que no deixin lloc al dubte) i els deixa en una **situació marginal, amb dificultats d'accés al treball, a l'habitatge, etc.** També solen ser víctimes d'insults o d'atacs transfòbics al carrer, marginació a les escoles, marginació a les famílies, etc.

SEXE I GÈNERE

El termes "homosexualitat" i "transsexualitat" solen confondre's. **El sexe fa referència a les nostres característiques físiques**, primàriament a l'aparell reproductiu i a les propietats de constitució corporal que distingeixen anatòmicament les dones dels homes. **El gènere és el conjunt de manifestacions culturals que socialment s'assignen** a les persones en funció del seu sexe.

S'utilitza el terme "**identitat de gènere**" en lloc de "transsexualitat" per referir-se a un terme menys medicalitzat i evitar fer referència a la sexualitat.

PRINCIPIS DE YOGYAKARTA

PRINCIPI 20

EL DRET A LA LLIBERTAT DE REUNIÓ I D'ASSOCIACIÓ PACÍFIQUES

Tota persona té dret a la llibertat de reunió i d'associació pacífiques, fins i tot a fi de manifestar-se de manera pacífica, amb independència de la seva orientació sexual o identitat de gènere. Les persones poden crear i reconèixer, sense discriminació, associacions basades en l'orientació sexual o la identitat de gènere, així com associacions que distribueixin informació a persones de les diverses orientacions sexuals i identitats de gènere, facilitin la comunicació entre aquestes persones i advoquin a favor dels seus drets i fer que les associacions esmentades els siguin reconegudes.

Amors diversos

Catàleg de l'exposició

I. Verdaguer, Xavier, dir. II. Molina i Àlvarez, Marta, dir. III. Darder, Marta, dir. IV. Catalunya. Secretaria de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania

1. Homofòbia – Exposicions 2. Orientació sexual – Exposicions 3. Minories sexuals – Exposicions
316.35-055.3:34(061.4)

EXPOSICIÓ

ORGANITZADA PER: Programa per al col·lectiu gai, lesbiana i transsexual. Secretaria de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania. Departament d'Acció Social i Ciutadania. Generalitat de Catalunya

COORDINACIÓ: Marta Molina i Xavier Verdaguer

CONCEPCIÓ DEL MUNTATGE I COORDINACIÓ TÈCNICA: Marta Darder

GRÀFICA DEL MUNTATGE: Natàlia Arranz [NaA]

PRODUCCIÓ: Montoya Krol Design S.L.

GUIA DE L'EXPOSICIÓ

EDICIÓ: Programa per al col·lectiu gai, lesbiana i transsexual. Secretaria de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania. Departament d'Acció Social i Ciutadania. Generalitat de Catalunya

COORDINACIÓ: Marta Molina i Xavier Verdaguer

COORDINACIÓ TÈCNICA: Marta Darder

TEXTOS I CONTINGUTS: Xavier Verdaguer i Marta Molina (Programa per al col·lectiu gai, lesbiana i transsexual), Jordi Petit (Coordinadora Gai-Lesbiana) i Àngel Carbonell (Casal Lambda)

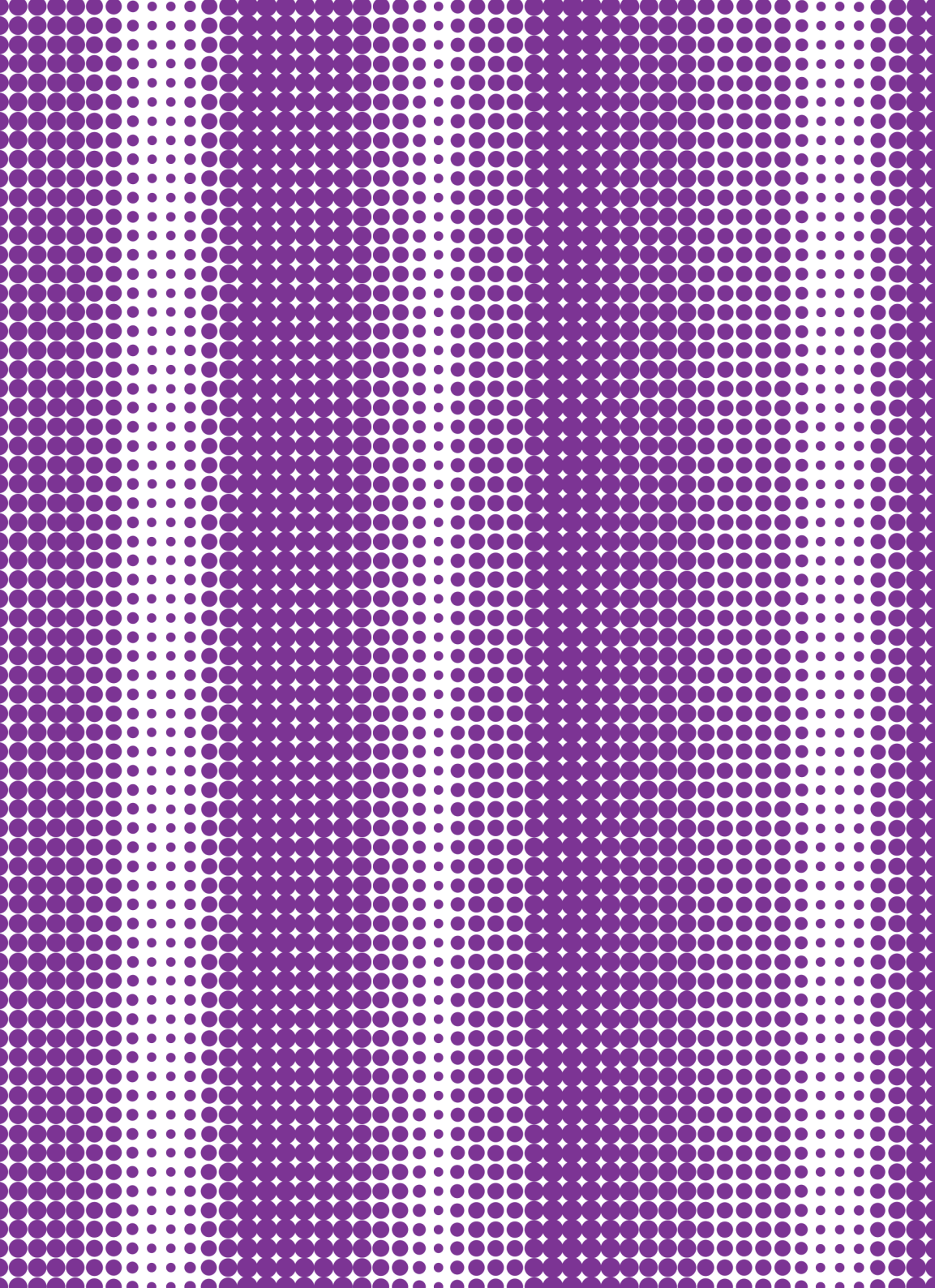
DISSENY GRÀFIC: Natàlia Arranz [NaA]

IMPRESSIÓ: Agpograf

Dipòsit Legal: B-????????

AGRAÏMENTS:

Miguel Angel Aguilar; Nàdia Aroca; Associació de Famílies Lesbianes i Gais (FLG); Associació de Mares i Pares de Gais i Lesbianes (AMPGIL); Yves Bohic; Cristina Brullet; Wim Alfons Callens; Gloria Careaga; Carlos de Cires; Colita; Casal Lambda; Luz Cortés Marín; Antoni Devesa; Oriana Eliçabe; Desiré Fernández Solà; Armand de Fluvià; Joan-Carles Freixanet i Alenyà; Front d'Alliberament Gai de Catalunya (FAGC); Jesús García Pastor; María del Mar González Rodríguez; Grup d'Amics Gais, Lesbianes, Transsexuals i Bisexuals (GAG); International Lesbian and Gay Association (ILGA); Noémia Loio Marques; Desiree Martiñan Ortega; Juan Carlos Moya; Mónica Carolina Muñoz Iglesias; Panteres Grogues; Germán Sáez i Moreno; www.joanaroch.com; Ana València; Elisabet Vendrell; Enric Vilà; Carlos Vilagrasa; i a totes aquelles persones que han contribuït en fer possible aquesta exposició.

Generalitat de Catalunya
Departament d'Acció Social
i Ciutadania